

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta filozofická

Bakalářská práce

Anarchokapitalismus v pojetí Paralelní polis

Jiří Rytina

Plzeň 2018

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Studijní program Politologie

Studijní obor Politologie

Bakalářská práce

Anarchokapitalismus v pojetí Paralelní polis

Jiří Rytina

Vedoucí práce:

PhDr. Ondřej Stulík, Ph.D.

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně a všechny použité prameny a literatura byly řádně citovány. Práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.

V Plzni dne 30.4. 2018

.....

Jiří Rytina

Poděkování:

Rád bych poděkoval svému vedoucímu práce, PhDr. Ondřeji Stulíkovi, PhD., za jeho nenahraditelnou pomoc, čas a hlavně trpělivost. Dále bych chtěl poděkovat svým blízkým přátelům, jmenovitě Tomáši Vítkovi, Vivienne Valentinové, Vlastimilu Pruknerovi, Martinu Vachovcovi, Robertu Sekotovi a Štěpánu Pokornému za jejich pomoc a nekonečnou morální podporu jež mi byla světlem a motivací při zpracovávání této práce. V neposlední řadě bych rád také poděkoval svým rodičům, prarodičům a sestře za veškerou formu pomoci.

Obsah

Úvod	1
1. Vymezení klasických směrů	6
1.1. Anarchokapitalismus	6
1.1.1. Úvod	6
1.1.2. Anarchokapitalismus ve vztahu k jedinci	6
1.1.3. Anarchokapitalismus ve vztahu ke společnosti	7
1.1.4. Anarchokapitalismus ve vztahu k trhu	8
1.1.5. Anarchokapitalismus ve vztahu ke státu	9
1.2. Levicový tržní anarchismus	10
1.2.1. Úvod	10
1.2.2. Levicový tržní anarchismus ve vztahu k jedinci	11
1.2.3. Levicový tržní anarchismus ve vztahu ke společnosti	11
1.2.4. Levicový tržní anarchismus ve vztahu k trhu	13
1.2.5. Levicový tržní anarchismus ve vztahu ke státu	14
1.3. Komparace anarchokapitalismu a levicového tržního anarchismu	15
2. Vymezení transhumanistických směrů	18
2.1. Obecný transhumanismus	18
2.2. Libertariánský transhumanismus	19
2.3. Demokratický transhumanismus	21
2.4. Komparace libertariánského a demokratického transhumanismu	22
3. Analýza webových stránek a materiálu Paralelní polis	24
3.1 Použitá metodologie	24
3.2 Základní ideje a klíčové koncepty prezentované Paralelní polis	26
3.3 Analýza programů Paralelní polis	28
3.4 Analýza programu Paralelní polis — Anarchokapitalismus	31
3.5 Analýza článků a publikací Paralelní polis	37
Závěr	41
Seznam literatury a pramenů	45
Resumé	52
Přílohy	53

Úvod

Předmětem této bakalářské práce je relativně novodobý fenomén zájmové skupiny Paralelní polis. Hlavním přínosem práce je napomoci procesu rozdělení a kategorizace v rámci tržního anarchismu na příkladu Paralelní polis. Nejen, že je koncept tržního anarchismu mnoha lidem v České republice velmi vzdálený, ale je také nejednotný a plný ideových pnutí i často nejasných, či těžko rozeznatelných hranic mezi jednotlivými myšlenkovými proudy. Výzkum prezentovaný v této práci má posunout informovanost jedinců, kteří se zabývají se a pohybují na poli tržního anarchismu, a napomoci jim tak v jejich ideové emancipaci. Současný projekt Paralelní polis je dobrým příkladem aktuálně šířícího se vlivu individualistického a tržního anarchismu ze Spojených států amerických do České republiky a zbytku světa. Autor práce se domnívá, že dané téma je důležité sledovat a kontinuálně zkoumat vzhledem k jeho nevyčerpanosti, aktuálnímu vývoji a stále probíhající diskuzi, jež může výrazně zasahovat i ovlivňovat interpretaci jednotlivých pojmů, či hýbat pomyslnými hranicemi myšlenkových směrů v průběhu času. Tyto hranice jsou vskutku pouze pomyslné, neboť v některých oblastech se směry téměř nedají dělit, ba můžeme najít i pokusy o fúzi. Výsledek analýzy nám má napomoci nalézt případnou nekonzistentnost jednotlivých kategorizací a odhalit oné vzájemné překrývání obou tržně anarchistických proudů.

Perspektiva výzkumu spočívá v zasazení teorie a pravicové interpretace tržního anarchismu do konceptu současné Paralelní polis a pokusu o její obhájení proti argumentaci levicového tržního anarchismu.

Na téma odborněji zabývající se anarchokapitalismem, ať už přednostně či okrajově, je v České republice k dispozici pouze několik vysokoškolských kvalifikačních prací; jedná se například o bakalářskou práci pana Vratislava Hoška *Anarchokapitalismus: případová studie Somálsko*, či *Ekonomické aspekty anarchismu a typologizace anarchistických směrů*, jejímž autorem je Petr Marek; také je zde tvorba Martina Urzy, která však v této práci podléhá hodnotovému

hodnocení z pohledu tržního anarchismu. Otázka anarchokapitalismu také spadá do značné míry pod činnost pravicově libertariánských organizací, z nichž nejvýznamnější v České republice jsou *Liberální institut* a *Ludwig von Mises institut*. Do češtiny přeložené, pro anarchokapitalismus klíčové dílo Murraye Rothbarda, *Etika svobody*, je výsledkem činnosti výše zmíněných organizací. V případě tématu současného projektu Paralelní polis je stav ještě více strohý, neboť projekt je většinou spojován výhradně s transhumanismem, či uměleckým aktivismem skupiny Ztohoven. Tematicke Paralelní polis ve spojení s transhumanismem se například věnuje bakalářská práce Ivety Zimmerové — *Tělesnost, společenská změna a ideologie v percepci a narrativech biohackerů*, či diplomová práce *Technologie modifikace těla* od Jany Kadlecové. Samotné aktivistické činnosti skupiny Ztohoven se věnuje například diplomová práce od Nikolý Světlíkové s názvem *Role médií v českém aktivistickém umění*, nebo dále také bakalářská práce Kamila Valáška, *Ztohoven, nové sociální hnutí a média ve společnosti*. O skupině Ztohoven je rovněž natočen dokumentární film *Občan K.* režírovaný Michalem Dvořákem. České zdroje ovšem v teoretické části této práce nejsou využity, neboť autor se domnívá, že téma transhumanismu a tržního anarchismu není v České republice dostatečně rozvinuté, a je proto vhodnější čerpat především z anglicky psaných zdrojů. Hlavními zdroji pro teoretickou část jsou tedy knihy Murraye Rothbarda, především *For a New Liberty, Power and Market*, a *Ethics of Liberty*. Důvod, proč není využita ani česká verze knihy *Ethics of Liberty*, je ten, že se předpokládá rozdíl v překladu českém a osobním překladu autora bakalářské práce, proto, aby se předešlo zmatkům, je tedy český překlad vynechán. Dále bude hojně využívána kolektivní monografie *Markets not Capitalism*, neboť se skládá z textů mnoha autorů, kteří nějakým způsobem přispěli k formování Levicového tržního anarchismu. Protože se jedná o ekonomicky deterministické směry, hlavní informace užité ze zdrojů se budou týkat právě oné vize ekonomického systému daných směrů.

Co se týká rozboru ideologie, na základě které Paralelní polis funguje, nenajdeme analýzu, jež by onu ideologii detailně upřesnila, a právě deficit onoho upřesnění spolu s nedostatkem publikací nás dostává do situace, kdy je ona ideologie

jednostranně shrnuta médii, a dost možná i lidmi aktivně pohybujícími se kolem Paralelní polis pod pojem anarchokapitalismus (Biriczová 2014). Potřebu detailní analýzy ideologie navíc podtrhuje i předpoklad, že mladá myšlenka levicového tržního anarchismu je, v porovnání se starším anarchokapitalismem, málo známá. V mnohém se originálnímu anarchokapitalismu podobá, a může proto být velmi lehce zaměněna. Abychom takovéto záměně předešli, je třeba hledat ideové rozdíly nejen v teoretické oblasti obou zmiňovaných směrů, ale také na ně poukazovat u konkrétních případů, jako je Paralelní polis v případě České republiky. Prevence oné záměny může významně přispět k ideové emancipaci jednotlivých členů Paralelní polis.

Novodobost fenoménu Paralelní polis je relativní, a to z toho důvodu, že prvotní myšlenka Paralelní polis staví na konceptu Václava Bendy, který jej vytvořil ještě za dob minulého režimu. Podle původního konceptu měla Paralelní polis být skupinou lidí schopnou bránit se tehdejšímu režimu pomocí vytváření odlišných hodnot. Tyto hodnoty by nahrazovaly hodnoty, jimiž režim indoktrinoval své obyvatele, proto by se jednalo o takzvané hodnoty paralelní, odtud tedy odvozen samotný název Paralelní polis (Žilka 2017).

Současný projekt Paralelní polis nepochybně sdílí mnohé z původních idejí, z nichž hlavní je především generování paralelních hodnot, čímž se pokouší nenásilně zaujímat postavení vůči státní moci, její kontrole, a nabídnout nám tak jistou formu alternativy (Žilka 2017). Současný projekt Paralelní polis ovšem operuje v odlišných podmínkách, neboť koncept Paralelní polis měl původně bránit svobodné lidské myšlení a existenci za dob minulého režimu (Žilka 2017). Současný projekt má podobné cíle za dob režimu stávajícího, znamená to tedy, že podle současných autorů projektu ani nástupnický režim zřejmě nesplnil podmínky, jejichž naplnění by popřelo nutnost projektu, stát má totiž i nadále v určitých oblastech monopol ve společnosti, který je zneužitelný, zejména pomocí moderních technologií (Žilka 2017), také právě proto se jedná o velice perspektivní politologickou problematiku. Dále můžeme postřehnout výrazně konkrétní ideové naladění, které stojí za projektem jakožto i za celou skupinou Ztohoven, která je iniciátorem současného projektu (Biriczová 2014).

Konkrétní ideje novodobé Paralelní polis zahrnují především tržní anarchismus, tedy ideu bezstátní společnosti, kde společnost vnímaná jako shluk jedinců je schopna fungovat hlavně prostřednictvím trhu. Otázkou však zůstává, k jakému myšlenkovému proudu v rámci tržního anarchismu se vlastně současná Paralelní polis hlásí. Nabízí se možnost, že se jedná skutečně o klasický, pravicově tržní anarchismus, který se opírá především o myšlenky Murraye Rothbarda (Rothbard 1998; Rothbard 2000; Rothbard 2006a; Rothbard 2006b), nebo se také může ve výsledku jednat o levicový tržní anarchismus rozvinutý teoretiky, k nimž patří například Charles Johnson (Johnson 2011) či Gary Chartier (Chartier 2011).

Práce se snaží co nejpřesněji určit a konkretizovat právě ono upřesnění pomyslné ideové pozice, kterou zastává zájmová skupina Paralelní polis v rámci anarchistického politického myšlení. Tento cíl se pokouší naplnit výzkum skládající se ze sběru informací, obsahové analýzy a následného zasazení získaných dat do vybraných teorií. Jedná se o teorii klasického anarchokapitalismu Murraye Rothbarda, a teorie levicového tržního anarchismu, reprezentované například Charlesem Johnsonem, stavějící na myšlence takzvaného osvobozeného trhu, která se přímo vymezuje vůči svobodnému trhu a kapitalismu. Hlavními kritérii, na které se práce snaží během výzkumu odpovědět, jsou: jak Paralelní polis chápe jedince a jeho vztah ke směně, jaké má postavení vůči velkým korporacím, státu a jakým způsobem řeší otázky spojené s takzvanými tržními privilegii a nerovnostmi. Zodpovězení těchto otázek nás přivádí k celkové představě o tom, jak vlastně Paralelní polis pojímá chápání trhu, zda ideálem je volný trh, tedy kapitalismus, nebo takzvaný trh osvobozený. V souvislosti s novodobou myšlenkou transhumanismu se také pokoušíme odpovědět na otázku, zda emancipační potenciál volného trhu má být překonán postupnou emancipací technologickou, která již nebude nezbytně podléhat tržním podmínkám.

Na základě několika skutečností, počáteční teze, kterou se bakalářská práce snaží ve svém výzkumu potvrdit, je že Paralelní polis vychází z klasického konceptu a pravicové interpretace anarchokapitalismu Murraye Rothbarda. Teze vychází

z předpokladů jako je úzká spolupráce s pravicově libertariánským Liberálním institutem, či explicitní používání kombinace barev žluté a černé, což je symbolika, která je vlastní právě anarchokapitalismu.

Základ sebraných informací tvoří dvě kategorie oblasti dat. První kategorie informací slouží k ucelení konceptů pravicového i levicového tržního anarchismu, a sekundárně také transhumanismu. Informace jsou čerpány především z děl Murraye Rothbarda a z děl propagovaných takzvanou *Aliancí libertariánské levice*, což je významné uskupení autorů, zabývající se konceptem levicového tržního anarchismu. Mezi členy tohoto uskupení patří například Roderick Long, Gary Chartier a Charles W. Johnson. Druhá oblast dat obsahuje informace a materiály, které Paralelní polis zveřejňuje. Do těchto informací jsou významně zahrnuty webové stránky a přednáškový program Martina Urzy o anarchokapitalismu (Aktualne.cz 2017; Ferebauer 2017), dále i informace o náplni workshopů, jež jsou realizovány členy zájmové skupiny. Tato kategorie informací je výhradně spojena se současnou Paralelní polis. Na základě sebraných informací je provedena kompletní obsahová analýza, pomocí které můžeme určit k jakému ideovému směru, a za jakých okolností, se Paralelní polis hlásí.

1. Vymezení klasických směrů

1.1. Anarchokapitalismus

1.1.1. Úvod

Anarchokapitalismus je myšlenkový směr, jehož pravděpodobně nejvýznamnějším teoretikem je Murray Rothbard. Jedná se o myšlenkový proud anarchistické školy, která se vyznačuje absencí existence státu či státotvorného útvaru. V této práci je pojem anarchokapitalismus brán jako pravicově libertariánská interpretace tržního anarchismu. Existuje sice i pojetí neutralistické, které anarchokapitalismus do jisté míry ztotožňuje s tržním anarchismem jako takovým (např. Rothbard.com 2018), použití této interpretace má ovšem pro práci minimální komparační potenciál.

1.1.2. Anarchokapitalismus ve vztahu k jedinci

Ústředními aktéry v anarchokapitalismu jsou jedinci pohybující se na volném, ničím neregulovaném, trhu. V teorii jedinec disponuje výlučnou negativní svobodou (Rothbard 2006a: 267—299). Jedinec s touto svobodou ovšem není synonymem pro jedince s neomezenou svobodou. Jednotlivec s neomezenou svobodou je schopen praktikovat agresi vůči jinému jedinci, rozšíří tak svou svobodu, ovšem svoboda jedince, proti kterému je praktikována agrese, je potlačena, a výrazně omezena (Rothbard 2006a: 32). Víze absolutní svobody je tedy ze strany anarchokapitalismu nežádoucí (Rothbard 2006a: 32). Důležité je optimálně maximalizovat svobodu všech jednotlivců, a proto platí pravidlo — kde končí svoboda jednoho, začíná svoboda druhého.

Pro jedince je maximalizace přirozená, neboť je výhodná. Výhodnost je jedincem přirozeně kalkulována, protože jedinec je racionální. (Rothbard1998: 15).

Maximalizace svobody dále umožňuje jedinci maximalizaci materiálních potřeb.

Jedinci, aby maximalizovali své materiální potřeby, začnou akumulovat kapitál pro ně tou nejsmysluplnější, tedy racionální, cestou a podle svých možností a predispozicí (Rothbard 2006b:276). V anarchokapitalismu je jedinec unikátní a nezaměnitelný, naplňuje se tak individualistický předpoklad, že všichni jsme si rovni v existenci a racionalitě, ovšem nikdy si nemůžeme být rovni výčetem schopností, kterými každý jedinec disponuje (Rothbard 2006b: 262—267). Právě proto, dle zastánců individualismu, konáme jako jedinci a ne jako kolektivní společnost.

1.1.3. Anarchokapitalismus ve vztahu ke společnosti

Anarchokapitalismus je především etická teorie, můžeme tedy říci, že stojí zejména na předpokladech jisté všeobecně dodržované etiky. Základem anarchokapitalistické myšlenky, z pohledu Murraye Rothbarda, je *princip neagrese a sebe-vlastnění* (Rothbard 2000: 115—132; Rothbard 2006a: 27—53). Princip neagrese¹ je konkrétním teoretickým nástrojem v anarchokapitalistické společnosti. Tento princip má za úkol jak udržovat stabilitu a funkčnost systému, tak eticky rozšiřovat onu již zmiňovanou svobodu jedince na její maximum (Rothbard 2006a: 267—299). Druhý je princip sebe-vlastnění, který zastává morální stanovisko, že jedinci sami sebe vlastní, a všechno, co vyrobí či vykonají, vychází z jejich sebe-vlastnění (Rothbard 2000: 89—114; Rothbard 2006a: 55—86). Protože sami sebe vlastníme a nikdo jiný si nás nebo naše produkty proti naší vůli morálně přivlastnit nemůže, dělá to z nás jedince. Společnost jako teoretický koncept je vlastně jen součtem sebe-vlastnících se jedinců. Díky tomuto principu není vlastnictví a vlastní činnost jen racionálně, ale také morálně ospravedlnitelná, a dodává tak myšlenkovému směru opěrné normativní pozice.

Za předpokladu, že oba axiomy fungují a my disponujeme vlastnictvím, které nemůže být proti naší vůli odcizeno, zbývá logicky pouze jediný způsob, jak

¹ Axiom neagrese staví na tom, že člověk upřednostňuje kooperaci před agresí a proto i v případě, že by se objevila agrese, tak bude chráněn tržní kooperací, nebo se uchýlí k sebeobraně.

vlastnictví může změnit svého vlastníka, a to dobrovolnou kooperací a výměnou. Tato volná kooperace mezi jedinci zákonitě probíhá, neboť každý se racionálně snaží navýšit svůj materiální užitek. V tomto spontánním řádu se začínají vytvářet korporace a firmy. Naplňování potřeb totiž mnohdy není efektivní, tedy ani racionální, pokud je naplňujeme jen skrze individuální úsilí (Rothbard 2006b 98). Takto vzniklé kolektivní organizace zavádí dělbu práce a automatizaci výrobního procesu, jsou proto schopné generovat mnohonásobně více materiálního užitku za kratší čas v porovnání s jedinci vykonávajícími výrobu individuálně. Samozřejmě s rozdílností jedinců a jejich dovedností ve společnosti, doprovázené o vytváření korporací a firem, jež jsou prakticky jen dalším otiskem těchto unikátních jednotlivců v nich obsažených, vzniká také přirozená materiální nerovnost (Rothbard 2006b: 262—267).

1.1.4. Anarchokapitalismus ve vztahu k trhu

Pokud jsou anarchokapitalistické společenské vztahy nastavené podle výše popisovaných předpokladů, zákonitě začíná vznikat volný trh coby produkt této společnosti. Pokud ovšem trh vnímáme jako produkt oné společnosti, je to právě trh, kdo je přímým zprostředkovatelem vztahů ve společnosti a mezi jednotlivci. To nás přivádí k dilematu, zda je vůbec možné trh vůbec od společnosti za těchto okolností jednoznačně oddělit, a pokud ho oddělit přeci jen lze, jedná se o produkt tak nepostradatelný, že musí vznikat zároveň s touto společností, nikoli s časovým odstupem, či po ustanovení společnosti. Trh může vitálně doplňovat anarchokapitalistické společenské principy a jejich dodržování. Například dodržování axiomu neagrese může být zaručeno soukromým sektorem, a to formou různých soukromých poskytovatelů ochranných služeb (Rothbard 2006a 255; Rothbard 2006a 267—275). Představa volného trhu v anarchokapitalismu následuje povětšinou myšlenky a ekonomické zákony stanovované rakouskou a klasickou ekonomickou školou. Pokud je u anarchokapitalismu *princip neagrese* a *princip sebe-vlastnění* konkrétním společenským nástrojem, pak svobodný trh

je nástrojem pro komunikaci a interakci. Právě za pomoci trhu mají jedinci možnost efektivně naplňovat své materiální potřeby. Samotné vyjadřování materiálních potřeb dává za zrod poptávce. Součástí poptávky jsou nezbytné potřeby jako například jíst, ale také zbytné, tedy ty, jejichž nenaplnění neohrožuje naši existenci, ale přesto z nich máme užitek. Hlavní důvod pro přirozený vznik poptávky v anarchickém prostředí je totožný s důvodem vzniku firem a jiných společenských subjektů. Tedy proto, že mnohé potřeby nelze naplňovat pouze individuálně, ale na základě směny či spolupráce (Rothbard 2006b 98). Například aby se jedinec mohl vzdělávat, tak se musí učit a bádát, k bádání jsou nutné potřeby, které si neumí jedinec vyrobit, k učení jsou pro změnu potřeba znalosti jiných lidí, a tak podobně. Na tuto vytvořenou poptávku vzniká přirozená tržní reakce, tedy nabídka. Při střetu nabídky s poptávkou započne trh a proces dobrovolné směny. Tento proces je souhrnně označován praxeologickou ekonomickou metodologií jako stav katalaktický.

Aby bylo uskutečnění směny efektivní, tedy i racionální, je zapotřebí směnného média, popřípadě přímo peněz, které bude propojovat a uskutečňovat výměnu statků a služeb i tam, kde by za pomoci pouhé přímé směny nebyla možná (Rothbard 1998: 38). Peníze, či jiná směnná média, v teorii anarchokapitalismu mají fungovat na principu, na kterém fungují současné peníze částečně i dnes. Peníze totiž mají svou hodnotu, protože jim člověk hodnotu přisoudí, jedná se tedy o věc víry v hodnotu peněz (Rothbard 1998: 35—43).

1.1.5. Anarchokapitalismus ve vztahu ke státu

Ve vztahu ke státu se anarchokapitalismus, podobně jako každý směr anarchistického myšlenkového proudu, vymezuje jednoznačně negativně, a to hned z několika důvodů.

Už pokud vycházíme z principu, že se sami vlastníme, tak existence státu jako taková je ve svém základu neetická, neboť stát přímo zasahuje do naší svobody i naší práce, násilím nám tak uzurpuje naše sebe-vlastnictví a materiální

emancipaci. S tím také souvisí fakt, že stát reguluje trh a značně deformuje tržní equilibrium (Rothbard 2000: 89—114; Rothbard 2006a: 55—86).

Princip neagrese, z logiky anarchokapitalismu, také nepotřebuje stát, který by za tento princip ručil, neboť lidé jsou racionální a vypočítají si, že se jim vyplatí dodržovat axiom neagrese, neboť z toho pro ně plynou benefity převyšující nevýhody (Rothbard 1998: 15). Případně si lidé mohou zajistit bezpečnostní služby poskytované trhem (Rothbard 2006a: 255; Rothbard 2006a: 267—275).

V oblasti sociálních služeb, infrastruktury a veřejné vybavenosti, která je v anarchokapitalistickém prostředí plně poskytována trhem, máme v teorii jistý předpoklad působení lidského altruismu, tedy ani zde anarchokapitalismus nepočítá s potřebou státu (Rothbard 2006b: 276—277).

V otázce záruky hodnoty směnného média z pohledu anarchokapitalismu můžeme usoudit, že centrální banka může být podobně nepotřebná instituce jako například zlatý standard. Centrální banka či zlatý standard je jen formou nepřímé víry v peníze. Věříme-li v centrální banku či zlatý standard, věříme tím nepřímo v peníze, čímž je ale vyjádřena jejich hodnota, která je již přímá. Můžeme tedy předpokládat, že víru v hodnotu zlata či onu institucionální víru lze na platidlo přímo přenést, a zbavit ho tak potřeby státu. Tyto věci řeší přímo a podrobněji také kryptoanarchie, jež je jednou z hlavních zájmů současné Paralelní polis (Paralelní polis [nedatováno]a).

1.2. Levicový tržní anarchismus

1.2.1. Úvod

Levicový tržní anarchismus je také jedním z klíčových směrů, kterými se tato práce zabývá, a který si pro účely komparace musíme náležitě popsat. Levicový tržní anarchismus je nově se etablující směr, na jehož neustálém rozvoji jeho témat se podílí lidé pohybující se převážně v současné akademické sféře, jako jsou Gary Chartier, či Rodecick T. Long. Ústředními tématy pro levicový tržní anarchismus je zpravidla sociální spravedlnost, hierarchie, moc, nadvláda a

historický vývoj. Levicový tržní anarchismus, nehledě na jeho současné působení, výrazně navazuje na historicky mnohem starší směry — řeč je o mutualismu a individualistickém anarchismu. Tyto směry nebudeme odděleně definovat, neboť levicový tržní anarchismus absorboval z velké části jejich argumentaci, v mnohém ji aktualizoval a aplikoval na současné společenské vztahy.

1.2.2. Levicový tržní anarchismus ve vztahu k jedinci

Jak již bylo zmíněno, levicový tržní anarchismus vychází do jisté míry z individualistického anarchismu, je tedy pochopitelné, že hlavním aktérem v tomto myšlenkovém směru je jedinec. Protože levicový tržní anarchismus reflektuje současnou společenskou situaci, zhodnocuje také situaci jedince. Jedinec v průběhu celé historie je nerovnoměrně rozřazen do tříd a jiných společenských dělení, které zprostředkovávají útlak jedněch jedinců na úkor druhých. Cílem tedy je osvobodit jedince od útlaku a umožnit mu jeho svobodnou existenci bez hierarchie. Mělo by proběhnout nové nastartování společnosti na základě společenské rovnosti a individualizovaného vlastnictví půdy, což by dle zastánců levicového tržního anarchismu zapříčinilo, že vztah ve společnosti by dosáhl materiální i post-materiální individuální rovnosti, přičemž by byl tento vztah dále reprodukován a odstranil by hodnoty podporující nerovnost. (Proudhon2011: 53—57; Johnson 2011: 66). Výsledkem je jedinec, který je materiálně uspokojen, plně autonomní, a který svou emancipaci staví na převážně osobní tržní interakci.

1.2.3. Levicový tržní anarchismus ve vztahu ke společnosti

Levicový tržní anarchismus, jak již bylo nastíněno, odvozuje společenský vývoj od ekonomiky, a svou rétoriku staví zejména na ekonomických vztazích ve společnosti. Pokud bude jedinec osvobozen, musí se jednat o celospolečenský

jev, neboť jedinci jsou základním stavebním kamenem společnosti. Stejně jako u jedince i celospolečenské osvobození spočívá v odpoutání a očištění se od negativního historického vývoje a efektů, které tento vývoj zanechal ve společnosti ² (Johnson 2011: 59—83). Negativní historický vývoj je pro levicového tržního anarchistu vývoj prostřednictvím hierarchického útlaku. Tento vývoj počínal již kmenovou hierarchií a rozvíjel se do nezměrných měřítek — do otrokářské společnosti, feudalismu až nakonec do rozvoje samotného kapitalismu (Lum 2011: 249; Richman 2011: 125—126). Termín kapitalismus je zde právě pro levicový tržní anarchismus klíčový společenský pojem. Podle zastánců levicového směru je onen kapitalismus verzí myšlenek volného trhu, ovšem historické navazování volného trhu na feudalismus způsobilo, že myšlenka sama o sobě de facto neodpovídá svým ideálům ani skutečným funkcím (Johnson 2011: 77—81). Je to způsobeno přenášením oněch nepoměrů, které byly původně vytvořeny v minulosti, výsledkem je pak společenská hierarchie (Johnson 2011: 59—83). Podle levicových tržních anarchistů fakt, že buržoazní revoluce zvítězila, ještě podle levicového tržního anarchismu nic neznamená, jen se jedná o výměnu elit společenské hierarchie, nerovnosti zůstávají i nadále reprodukovány (Hess 1975). Předpoklad chování jedinců ve společnosti je takový, že jedinec své potřeby chce uspokojovat, nenaplnuje je odcizenou kvantitativní maximalizací, nýbrž kvalitativně a především čistě individuálně, netvoří proto ve společnosti hierarchicky stavěné organizace, jako jsou firmy a korporace s jasným vedením (Chartier 2011: 110—111). Člověk není jen racionální, jeho existence spočívá i v emocích a soucitu, tržní levicoví anarchisté proto předpokládají široké praktikování dárkové ekonomiky a lidského soucitu (Johnson 2011: 66).

² Negativní efekty historického vývoje jsou zde především skryty v lidském myšlení, stát a elita totiž člověka přesvědčí o tom, že hierarchie je něco přirozeného a nepostradatelného. Jedinec pak má na hierarchii nekritický pohled a toleruje proto společenské nerovnosti.

1.2.4. Levicový tržní anarchismus ve vztahu k trhu

Asi nejvýznamnějším konceptem a příspěvkem do filozofické diskuze od levicové tržně anarchistické myšlenkové školy můžeme považovat její unikátní náhled na trh. Tento tržní koncept se nazývá *osvobozený trh* (Johnson 2011: 59—83). Osvobozený trh nápadně nabádá k asociaci s konceptem *volného trhu* a skutečně nejde o náhodu. Osvobozený trh má být v očích levicového tržního anarchisty „něco navíc“, je to ústřední společensko-ekonomický nástroj, který neposkytuje svobodu nýbrž osvobození. Hierarchické nerovnosti umožňovaly a umožňují neoprávněné přivlastňování a zabírání majetku (Stromberg 2011: 335—347). To se promítlo i do historického nástupu volného trhu, kde se onen většinový kapitál pouze přelil z rukou jedné elity do rukou druhé elity, a reprodukce nerovností a společenské hierarchie i nadále zůstává. Myšlenka volného trhu tedy není vnímána levicovými tržními anarchisty negativně, ale ani pozitivně, jedná se o systém, kde je možné v očích levicového anarchismu spravedlivého nastavení, ale toto spravedlivé nastavení nebylo učiněno, a tak systém volného trhu reprodukuje, jednoduše řečeno, špatné hodnoty i nadále. Ačkoli by osvobozený trh měl být zbaven hierarchie, a v kontrastu s tím by měl posilovat společenskou individualizaci, přesto levicoví tržní anarchisté předpokládají, že v takovémto prostředí nebude vždy možno uspokojit potřeby jen individuálně (myšleno například získávání rudy, výroba elektrické energie aj.), firmy by ale měly být nahrazeny spíše mutualisticky laděnými sdruženími jedinců, kde všichni pracují za svůj individuální zájem, který je totožný se zájmem mutualistického celku (Proudhon 2011: 49—51).

Zastánci levicově tržního anarchismu také často zmiňují, že měna nemusí tak výhodná pro trh, neboť konec konců vznikla také historickou hierarchizací a za účelem akumulace kapitálu, je tedy možné, že by převládla vzájemná směna mezi jedinci, která by se zakládala na osobních vzájemných kontaktech, a neosobní tržní směna, zprostředkovávaná měnou, by vešla v úpadek (Johnson 2011: 79—81).

Shrnuto tedy, optikou levicového tržního anarchismu za účelem ujasnění si

termínů, kapitalismus je onen trh pokřivený negativním historickým vývojem, volný trh je neutrální systémová myšlenka, a osvobozený trh je pozitivně vnímaná tržní společnost s hodnotovým rámcem odmítající hierarchii.

1. 2. 5. Levicový tržní anarchismus ve vztahu ke státu

Stát udržuje současný *status quo*, který je výsledkem defektního historického vývoje plného nadvlády, útlaku a utrpení (Spangler 2011: 90; Johnson 2011: 80). Od státu se odvíjí i monopolizace a tržní privilegia na trhu (Richman 123—124). Tržní privilegia jsou sice zapříčiněna státem, ale jen nepřímo. Přímým činitelem jsou zde finanční a kapitálové instituce a velké korporace, které si stát vydržuje (Proudhon 2011:42—46). Dle levicového tržního anarchismu stát podniká takové kroky a intervence, že se trh pak chová fundamentálněji, odlišně než by se v *přirozeném stavu* choval. Například by dle levicového tržního anarchismu v přirozeném trhu osvobozeném od nerovností způsobených státem nemohly vznikat velké korporace, neboť ty se zakládají na velké neohrabané hierarchii a nejsou schopny reflektovat a odpovídat na poptávku. Stát vykořisťuje jedince a daně převádí a přerozděluje do dotací, které drží tyto firmy nad vodou (Johnson 2011: 72). Důležitým faktorem pro životaschopnost státem vydržovaných subjektů bývá infrastruktura. Ta je rovněž stavěna z daní a nepřírozně rozšiřuje neindividualizovanou nabídku a nutí k vytváření center, kde se akumuluje kapitál, tyto centra pak dále nutí lidi, aby dojížděli, a ničí tak tržní příležitosti v lokálních oblastech (Johnson 2011: 72—73). Podle levicového tržního anarchismu je tedy centralizovaná infrastruktura pouze státním monopolem pro velké korporace, udržuje hierarchii, a není proto přirozenou tržní cestou (Johnson 2011: 72—73).

Dalším, a dost možná i nejdůležitějším znakem hierarchizace a tržního privilegia, je dle levicového tržního anarchismu jednotná měna. Tato měna je centrálně regulovaná státem a finančními institucemi s privilegii. Znamená to tedy, že s měnou nemůže manipulovat nikdo jiný (Long 2011: 204; Tucker 2011: 28—29).

S monopolem jednotné měny je dosaženo jen toho, že tato měna je deformována a přizpůsobována lidem stojícím na vrcholu hierarchie a nejvíce nepříznivá pro jedince jako takového (Tucker 2011: 28—29).

Zde můžeme vidět, že levicový tržní anarchismus jako takový zastává nulovou toleranci vůči hierarchii, kterou vidí jako uměle udržovanou skrz umělý historický konstrukt státu. Tento postoj jsme mohli nejvíce postřehnout už v samotném odlišném pojetí slova kapitalismus.

1. 3. Komparace anarchokapitalismu a levicového tržního anarchismu

Už základním rozdílem, kde se oba myšlenkové proudy liší, je skutečnost, že anarchokapitalismus se odvíjí od pravicově libertariánského vývoje a materialistické ekonomické tradice, zatímco levicový tržní anarchismus je do jisté míry post-materialistickou inovací myšlenky tržního anarchismu odvíjející se původně od mutualistických a individualisticky anarchistických představ. Levicový tržní anarchismus je mnohem mladší filozoficko-politický směr nežli anarchokapitalismus Murraye Rothbarda, ke kterému se v tomto případě značně vymezil, a působí tak jako levicová paralela, či spíše levicová interpretace volného trhu v anarchistickém prostředí. Myšlenky levicového tržního anarchismu jsou méně soudržné, neboť v porovnání s anarchokapitalismem nevychází přednostně z jednoho autora a jeho univerzálnější vize světa.

Levicový tržní anarchismus ve vztahu k anarchokapitalismu řeší často odlišná témata. To je dost možná způsobeno tím, že anarchokapitalismus často určité téma, které není vyloženě rozporu s normativním rámcem levicového tržního anarchismu, „vyřešil“ za tento myšlenkový směr, a ten pak mohl převzít vizi i argumentaci anarchokapitalismu. Levicový tržní anarchismus se tedy pro změnu zaměřuje na témata, která považuje za opominutá z hlediska anarchokapitalismu. Nesmíme ale zapomínat na to, že i když se levicový tržní anarchismus často vymezuje vůči anarchokapitalismu, tak se mu v mnohém také podobá. Autor práce se domnívá, že ono časté vymezování vůči anarchokapitalismu je

způsobeno v první řadě podobností obou směrů, kdy levicově tržní anarchismus musí více bojovat o svoji emancipaci a vykročení ze stínu anarchokapitalistické kategorizace, která si často může nárokovat monopol na celý tržní anarchismus.

Levicový tržní anarchismus je stejně jako anarchokapitalismus ekonomicky deterministický myšlenkový směr, oba směry tedy sdílí vizi, že základní hybnou silou jsou ekonomické vztahy. V anarchokapitalismu je jedinec racionálně maximalizující své materiální dobro, jeho emancipace je definována negativní svobodou a racionálním kalkulem zakládajícím se na výhodnosti a efektivitě (Rothbard 1998: 38; Rothbard 2006b: 276). Levicový tržní anarchismus se nebojí na rozdíl od anarchokapitalismu definovat jedince i jinak než v materialisticky racionalistickém měřítku. Cílem jedince v levicovém tržním anarchismu je co možná nejvíce individuálně uspokojit svou potřebu a osvobodit ji od monopolizace. Uspokojí se tedy prostřednictvím individuální činnosti nebo prostřednictvím mutualistických organizací (Johnson 2011: 79—81; Proudhon 2011: 49—51). Je těžké říci, zda levicový tržní anarchismus má o lidské ontologii, myšleno zejména racionalitě, podobnou představu jako anarchokapitalismus, neboť individuální rétorika zastánců směru se v tomto ohledu může lišit. Můžeme tedy počítat s tím, že ona silně individualizovaná potřeba nemusí vůbec vycházet z obecně sdílených hodnot a představ, nemusí být cenově vyjádřitelná a nemusí tak být poplatná katalaxii.

U obou směrů je trh od společnosti téměř neoddělitelný, zásadně se oba směry ovšem liší představou trhu. U anarchokapitalismu představa trhu vychází z obecné ekonomické teorie a alokace zdrojů a vidí nerovnosti tržních subjektů, tedy i spontánní řád tvořící formu hierarchie, jako něco naprosto přirozeného (Rothbard 2006b: 262—267). Představa tohoto trhu je kritizována levicovými tržními anarchisty, kteří v myšlence tržní bezstátní společnosti vidí odlišný potenciál a také odlišné socioekonomické důsledky, či samotné tržní chování. Socioekonomické vztahy mají být osvobozeny od jakékoli hierarchie, tedy i nerovnosti, a stavěny na především osobních a přímých vazbách mezi jedinci.

Levicově tržně anarchistická myšlenka osvobozeného trhu je v mnohém od anarchokapitalistické koncepce těžko rozlišitelná, neboť princip, na němž má celý tržní systém fungovat, je dosti podobný v porovnání s vizí anarchokapitalismu, liší se až v normativním náhledu a očekávání odlišného tržního chování, které má ve výsledku zajistit krom negativní svobody i materiální rovnost (Johnson 2011: 59—83). Věří tedy, že místo nově vytvořených firem převládnu na trhu volně pohybující se a konkurující si jedinci (Chartier 2011: 110—111). Na tuto vizi valná část lidí zastávající pravicový anarchokapitalismus reaguje tak, že zastánci levicového tržního anarchismu jednoduše inkorporují do trhu vlastnosti, které pro něj nejsou přirozené a reálné, a konají tak z důvodu, aby přesvědčili jedince nenakloněné myšlence volného trhu, či protože dané levicově-normativní vlastnosti v trhu sami chtějí vidět. Tyto spory mezi pravicovými a levicovými tržními anarchisty o tržní koncept se dále přenesly i do sporů o samotnou terminologii. Zatímco termín kapitalismus je pro pravicový libertarianismus ztotožnitelný s myšlenkou volného trhu, pro levicový tržní anarchismus má odlišnou definici, kdy se jedná o volný trh pokřivený státní a historickou hierarchií, či monopolizací (Spangler 2011: 90—92; Long 2011: 201—203). Podle levicových tržních anarchistů by si toto zohlednění měli všichni libertariáni a tržní anarchisté uvědomit a upravit dle tohoto předpokladu svou rétoriku. Toto upravení rétoriky by mohlo vést k výraznému posílení jednotnosti, ne-li k úplnému sjednocení.

V otázce dárkové ekonomiky a praktikování lidského altruismu se oba směry ve svých předpokladech podobají a nijak zásadně si nerozporují (Rothbard 2006b: 276—277; (Johnson 2011: 66).

Významným rozdílem, který byl již v naší komparaci okrajově zmiňován, je směna. Anarchokapitalismus nehledí na směnu jako na něco vyloženě individualizovaného, co má být realizováno především přímou směnou. Směnná média se vyvíjela, aby spojila a utvořila směnné vztahy tam, kde by za pomoci přímé a individualizované směny být nemohly, a kde jsou přesto výhodné a pro účastníky trhu žádoucí (Rothbard 1998: 38). Jedná se tedy o něco, co je racionální a efektivní podobně jako trh. Pokud jsou peníze racionální a efektivní

v tržním prostředí, napomáhají právě materiální emancipaci jedince. Levicový tržní anarchismus oproti tomu vidí měnu jako další formu státní monopolizace, která hierarchizuje a napomáhá jen těm, kdo disponují privilegií ve společnosti (Long 2011: 204; Tucker 2011: 28—29).

U levicového tržního anarchismu se také setkáváme se znaky anti-globalismu, což je možné vidět na argumentaci vůči infrastruktuře. Infrastruktura je centralizovaná a udržovaná státem pro prospěch hierarchizovaných firem a korporací, které by jinak nepřežily (Johnson 2011: 72—73). Anarchokapitalismus vidí infrastrukturu podobně jako směnné médium. Jedná se o něco, co je přirozené a efektivní, proto není potřeba státu, aby danou službu udržoval a monopolizoval jí (Rothbard 2006a: 249—265).

2. Vymezení transhumanistických směrů

2.1. Obecný transhumanismus

Transhumanismus je ideový směr, zabývající se technologickým vývojem a problematikou současných a budoucích moderních technologií. Směr se k těmto technologiím staví velmi pozitivně a optimisticky, zároveň věří, že budoucnost člověka tkví právě v jejich rozvoji. Konkrétně se transhumanismus zaměřuje hlavně na ty technologie, které určitým způsobem mění lidské tělo a napomáhají k přesahování jeho původních přírodních možností (Bishop 2010: 1—2). Jedná se tedy především o různé robotické a elektronické tělní implantáty, či genetickou úpravu člověka. Jak jsme již řekli, některé současné technologie lze rovněž pokládat za transhumanistické. Například klonování, genetická modifikace rostlin, zvířat a jiné. Pomocí uvedených technologií člověk dosáhne přechodu či procesu, při kterém je přetvořen na postčlověka (Bishop 2010: 1—2). Postčlověk je bytost upravená technologiemi, transhumanisty je často vnímán jako další vývojový článek (Bishop 2010: 1—2). Postčlověk se od člověka liší rozšířenými možnostmi, které jedinci neumožňovaly původní přírodní atributy,

neboť tento člověk je nadnesen nad lidskou podstatu, již pro něj humanismus není aktuální, je tedy potřeba transhumanismu, respektive myšlenky, která osvobodí lidské tělo z jeho nedostatků (More 2011: 63—64). Transhumanistická idea si uvědomuje i odpor, který nové technologie způsobují. Jedince, kteří tento postoj zastávají, nazývají transhumanisté jako biokonzervativní, a věří, že se jedná o přímý ideový protipól transhumanismu (Tirosh-Samuelson 2011: 11).

Transhumanismus, jak již bylo naznačeno v úvodu, je velmi málo zpolitizované téma, to ovšem neznamená, že není zpolitizované zcela vůbec³. Největším problémem s užitím transhumanismu v kontextu anarchokapitalismu a levicového tržního anarchismu je, že zde máme zatím pouze dva skutečně pevně etablované politické směry, ze kterých je možné čerpat. První směr je takzvaný libertariánský transhumanismus, druhým směrem je demokratický transhumanismus.

2. 2. Libertariánský transhumanismus

Libertariánský transhumanismus je prvním, již zmiňovaným, zpolitizovaným směrem transhumanismu. Libertariánský transhumanismus, jak již jeho název napovídá, vyznává myšlenku volného trhu. Představa o trhu je ovšem u tohoto směru ztotožnitelná s kapitalismem, tedy představa pravicově libertariánská (Hudges 2002a), což se neshoduje s elementárními zásadami levicového tržního anarchismu, který koncepci trhu jakožto ústředního ekonomicko-sociálního systému značně pozměnil. Libertariánský transhumanismus proto může vyvolávat u mnohých zmatení, neboť jeho název svádí k představě, že skutečně obsahuje jak pravicovou, tak levicovou libertariánskou interpretaci. Libertariánský transhumanismus v současné době zastává samozřejmě i další myšlenky odvozené od tradičního pravicově libertariánského politického myšlení. Mluvíme především o individualismu s důrazem na negativní svobodu

³ Politizací autor myslí kombinování transhumanismu s etablovanými politickými myšlenkovými směry. Politický přesah obsahuje už samotný akt přerodu z člověka na postčlověka, ovšem jsou to právě konkrétní, již etablované, politické myšlenkové proudy, které říkají jakou úlohu v tomto aktu má mít stát, jakou zase trh, a tak podobně.

(Krepelka 2014). Libertariánský transhumanismus má značně rezervovaný a nedůvěřivý postoj vůči státu či státním institucím a mnozí zastánci libertariánského transhumanismu zastávají úplnou neexistenci státu — identifikují se tedy přímo jako anarchokapitalisté (Hudges 2002a; Krepelka 2014).

Zpolitizovaný libertariánský transhumanismus vznikl v osmdesátých letech minulého století a za jeho zakladatele je považován Max More. Ten jej v té době označil za extropianismus a navrhl jeho základní principy, na kterých by měl tento transhumanismus fungovat. Prvním pravidlem byla neomezená expanze (Hudges 2002a; More 1992: 5—6). Zde expanzí je myšleno doslova ve vše, čeho člověk může dosáhnout, tedy expanze individuálních schopností, expanze délky lidského života, expanze celé lidské civilizace a samozřejmě expanze na poli znalostí. Dalším bodem byla sebezměna, tedy vnitřní i vnější změna jednotlivce jako takového prostřednictvím experimentů, zdokonalováním se ve znalostech, zdokonalování těla pomocí technologií pro posílení inteligence, fyzické kondice a podobně (Hudges 2002a; More 1992: 6). Třetí zásadou pro extropianismus byl dynamický optimismus (Hudges 2002a; More 1992: 7). Ten spočívá v optimistickém náhledu na technologický vývoj, v pozitivním očekávání toho, co nového technologie přinese. Inteligentní technologie byla čtvrtým bodem, v rámci něhož má být technologie vyvíjena hlavně s tím záměrem, abychom mohli přesáhnout naše přírodní a lidské limity (Hudges 2002a; More 1992: 6—7). Poslední bod byl přidán později, nicméně je zásadní, neboť dává celému extropianismu politický rozměr, kterým byl počat libertariánský transhumanismus. Jedná se totiž o spontánní řád (Hudges 2002a; More 1992: 7). Společnost by měla stavět na pilířích dobrovolné kooperace, decentralizace a vzájemné toleranci (Hudges 2002a; More 1992: 7). V tomto bodě je přítomen onen silný individualistický argument, tedy to, že jedinec má disponovat osobní zodpovědností a individuální svobodou. Původní koncept Maxe Mora byl několikrát jím samým upraven a mnohými autory převzat. Upravena byla hlavně zásadní zpolitizovaná pasáž o spontánním řádu, a to do formy, která obsahuje již umírněnou pravicově libertariánskou rétoriku ve vztahu ke státu

(More 2003).

Důvodem k nedůvěře vůči státu či jiné formě institucionální nadvlády z řad libertariánských transhumanistů je to, že stát jako takový se snaží do všeho zasahovat, zasahoval by tedy i do lidského vývoje a transformace v postlidstvo (More 1992: 7; Krepelka 2014). Stát by mohl tuto transformaci zpomalit, ohrožit, či dokonce kompletně zastavit. Stát inkorporuje normy, které považuje jako definici všeobecného dobra do celé společnosti, proto nejlogičtějším krokem je stát omezit či plně rozpustit, abychom překonali státní překážky stojící v cestě individuální emancipace a hlavně onomu přechodu (More 1992: 7; Krepelka 2014; Huges 2002a). Podle libertariánských transhumanistů tedy jediný společensko-ekonomický systém vhodný k takovéto emancipaci a přechodu je volný trh (More 1992: 7; Krepelka 2014).

Je velmi těžké rozdělit pojmy libertariánský transhumanismus a extropianismus, neboť oba pojmy spolu velmi úzce souvisí. Mohli bychom se o tom ovšem pokusit na základě prohlášení Maxe Mora. Ten prohlásil, že extropianismus není jako takový vyhraněný a může fungovat v jakémkoli neautoritativním, netotalitním či neteokratickém systému (Huges 2002a). Uvedený argument je do značné míry ztotožnitelný s onou myšlenkou hodnotově neutrálního tržního anarchismu. Podle tohoto rozdělení tedy můžeme usoudit, že extropianismus může být neutrální systémovou nadstavbou a libertariánský transhumanismus je oproti extropianismu již značně hodnotově inkorporovaný směr, který je pouze kompatibilní s extropianistickou neutrální nadstavbou, a je proto do ní zasazen.

2. 3. Demokratický transhumanismus

Demokratický transhumanismus sdílí mnohé levicové hodnoty s levicovým tržním anarchismem, zejména důraz na sociální spravedlnost, nicméně disponuje jednou velmi důležitou odlišností. Demokratický transhumanismus počítá s existencí státu, věří, že stát má být jistým garantem ve společnosti (Huges 2002b). Demokratický transhumanismus se v rámci politického myšlení odvíjí

především od demokratického liberálně-sociálního proudu. Mimo obhajoby existence státu rovněž uznává přerozdělování, zejména ve zdravotnictví, jako prostředek tlumení socioekonomických rozdílů a posilování materiální rovnosti (Hudges 2002b).

Zakladatelem a centrálním autorem myšlenkového konceptu demokratického transhumanismu je James Hudges, který na toto téma napsal mnoho esejí a pro směr velmi významnou knihu *Citizen Cyborg: Why Democratic Societies Must Respond to the Redesigned Human of the Future* (Hudges 2004). Demokratický transhumanismus věří, že technologie slouží pro celkové zlepšení kvalit člověka s tím, že tyto technologie by měly být dostupné co možná největšímu počtu lidí neohledně na socioekonomický status (Hudges 2002b; Hudges 2004: 178—179). Podle demokratického transhumanismu lze stát navrhnout tak, aby nedocházelo k bránění v technickém pokroku a přerodu člověka na postčlověka, a zároveň aby tento pokrok byl chráněn před katastrofickými scénáři za pomoci státní agendy (Hudges 2002b). Demokratický transhumanismus také často brojí proti duševnímu vlastnictví, které by mohlo monopolizovat a zneprístupnit mnohé transhumanistické technologie pro širší využití veřejnosti (Hudges 2002b). Z tohoto důvodu je nutné, aby stát zajistil volný ničím nerušený přístup k informacím. Demokratická společnost je dle zastánců směru garantem stabilního systému a vývoje. V argumentaci se objevují i znaky multikulturalismu, kdy různé transhumanistické menšiny stvořené tranzicí musí být chráněny před útlakem ze strany jiných aktérů (Hudges 2002b)

2. 4. Komparace libertariánského a demokratického transhumanismu

Oba komparované směry jsou opět velmi rozdílné už co se týká období jejich vzniku. Zatímco demokratický transhumanismus začal vývojem na přelomu 20. a 21. století, libertariánský transhumanismus, případně extropianismus, započal svou existenci již v 80. letech 20. století. Důležité je zmínit, že libertariánský

transhumanismus je mnohem rozšířenějším myšlenkovým proudem nežli demokratický transhumanismus. Asi jediným opravdu zásadním společným znakem obou směrů je ona primární část transhumanismu, tedy priorita osvobodit jedince a přeměnit ho na postčlověka (Bishop 2010: 1—2; Huges 2002b).

Demokratický transhumanismus, obdobně jako levicový tržní anarchismus, vznikl do značné míry vymezením vůči konkurenčnímu myšlenkovému proudu. Demokratický transhumanismus kritizuje libertariánský transhumanismus, případně extropianismus, z důvodu, že neřeší určitá témata, která souvisí se samotnou problematikou transhumanismu, přechodu, a technologického vývoje. Ústředním bodem kritiky ze strany demokratického transhumanismu vůči libertariánskému je, že libertariánský transhumanismus se vyhýbá, či dokonce neřeší možnosti nežádaného technologického vývoje, který může být škodlivý až destruktivní pro lidstvo (Huges 2002b; Huges 2004: 203—204). Libertariánský transhumanismus naproti tomu věří, že trh je adekvátní odpovědí na příznivý technologický a společenský vývoj, opravdovou překážkou je zde stát, který vývoji brání (More 1992: 7; Krepelka 2014).

Krom kritiky libertariánského transhumanismu z důvodu ignorování možných nebezpečí transhumanistických technologií je libertariánský směr kritizován z pozic demokratického transhumanismu právě za myšlenku samotného, svobodného, neregulovaného trhu, díky jemuž bude mnohým znemožněna a odepřena možnost přechodu z člověka na postčlověka, proběhne monopolizace a socioekonomické rozdíly budou díky transhumanistické technologii ještě mnohem více viditelné (Huges 2002b). Transhumanistická technologie učiní majetné schopnějšími ve všech ohledech a bude jim jen velmi obtížné konkurovat. Trh je také kritizován, neboť jako prostředek libertariánského transhumanismu pro zprostředkování tranzice a emancipace je svobodný a ničím neregulovaný, definován samotným libertariánským politickým myšlením jako přirozený. Transhumanismus oproti tomu vyniká ve věcech, které mají být uměle konstruovány, proč by tedy měl zastávat „přirozený“ trh a nepokusit se uměle vytvořit efektivnější ekonomický systém (Huges 2002b). Tento argument by

samozřejmě z pozice libertariánského transhumanisty bylo možné napadnout tvrzením, že trh je rovněž umělý lidský koncept vycházející obdobně jako technologie z lidské mysli a činnosti, a o jeho skutečné přirozenosti mohou tedy být vedeny spory.

Demokratický transhumanismus je libertariánským transhumanismem naopak kritizován zejména za jeho domnělou zpátečnickou povahu celého směru. Libertariánský transhumanista Ronald Bailey v kritice na Hedgesovu zmiňovanou knihu vykládající koncept demokratického transhumanismu namítl, že transhumanismus již je ve fázi, kdy se politika dělí na biokonzervativní a transhumanistické zastánce, nikoli na klasické pravolevé spektrum, se kterým demokratický transhumanismus i nadále počítá (Bailey 2005).

3. Obsahová analýza webových stránek a ostatního materiálu Paralelní polis

3.1 Použitá metodologie

V této části práce budou materiály spojené s Paralelní polis a její politickou orientací analyzovány. Metoda zvolená k analýze je obsahová analýza, která bude dále doprovázena i filozofickou úvahou autora práce. Analyzování dat je zcela prováděno za pomoci lidského čtení textu. K nastudování a jako metodologická pomůcka pro obsahovou analýzu byla použita kniha Martina Hájka s názvem *Čtenář a stroj* (Odkaz na knihu).

Kódový systém analýzy je konstruován na základě teoretické části práce. Nejprve je členěn do primárních kategorií podle klasických směrů. Podkategorie jsou členěny podle vztahů vůči jednotlivým subjektům v rámci klasických směrů. Sekundární kategorie jsou členěny podle transhumanistických politických směrů. Samotné kódování je členěno podle politických postojů a znaků jednotlivých směrů prezentovaných v teoretické části práce. Primární kategorie se tedy konkrétně rozdělují na *Anarchokapitalismus* a *Levicový tržní Anarchismus*,

sekundární a upřesňující kategorie jsou dále *Libertariánský transhumanismus* a *Demokratický transhumanismus*. Primární kategorie jsou členěny do podkategorií. Těmito podkategoriemi jsou: *Jedinec*, *Společnost a trh*, *Vztah ke státu*. Sekundární kategorie vzhledem k jejich doplňovacímu charakteru, a dle autora méně rozvinuté ideově-politické struktury, podkategorie neobsahují, neboť by mohly znehlednit strukturu samotného kódování.

Jednotlivé kódy pro primární kategorii *Anarchokapitalismus* byly v rámci podkategorie *Jedinec* stanoveny takto: *materiálně maximalizující*, *rozdílné schopnosti*, *altruistický*. V podkategorii *Společnost a trh* byly vytvořeny kódy: *princip neagrese*, *princip sebe-vlastnění*, *přirozenost hierarchie*, *pozitivní vnímání kapitalismu*, *trh doplňující neagresi*, *přirozenost infrastruktury*, *přirozenost měny*. V poslední podkategorii *Vztah ke státu* jsou obsaženy kódy: *Narušitel sebe-vlastnictví*, *narušitel trhu*, *zbytečnost centrální měny*.

Kódy pro primární kategorii *Levicový tržní anarchismus* jsou v podkategorii *Jedinec*: *materiálně rovný*, *post-materiálně maximalizující*, *altruistický*. Dále v podkategorii *Společnost a trh* jsou kódy: *nepřirozenost hierarchie*, *nepřirozenost infrastruktury*, *Osvobozený trh*, *mutualistické organizace*, *přímá směna*, *kritika kapitalismu*. Poslední podkategorie, *Vztah ke státu*, je členěna do kódů: *reprodukující hierarchii*, *udržování velkých korporací*, *vykořisťování*, *měna je nástroj útlaku*.

Sekundární kategorii, *Libertariánský transhumanismus*, je přiřazeno kódování: *technologický rozvoj*, *postčlověk*, *kritika bio-konzervatismu*, *tranzice*, *pozitivní vnímání kapitalismu*, *nedůvěra vůči státu*, *individualismus*, *pravicový libertarianismus*. U druhé sekundární kategorie, tedy u *Demokratického transhumanismu* jsou kódy následující: *technologický rozvoj*, *postčlověk*, *kritika bio-konzervatismu*, *tranzice*, *existence demokratického státu*, *přerozdělování technologií*, *ochrana před destrukcí*, *nedůvěra vůči volnému trhu*.

Kódování je také pro větší přehled čtenáře bodově rozepsáno a sečteno v příloze této práce (příloha 1).

3.2 Základní ideje a klíčové koncepty prezentované Paralelní polis

Paralelní polis se na svých stránkách prezentuje jako skupina zakládající si na svobodě, nezávislosti a rozvoji společnosti (Paralelní polis [nedatováno]b). Znamená to, že již ze samého začátku informují o své náklonnosti k těmto hodnotám. Jak sami zmiňují, členové skupiny se snaží o co největší nezávislost vůči státu, což dokazují skutečností, že nečerpají žádné prostředky od státu ani jiných veřejných fondů (Paralelní polis [nedatováno]b). Tento postoj zapadá u primárních kategorií pod kódování *narušitel sebe-vlastnictví*⁴ u anarchokapitalismu, ale nerozporuje ani interpretaci kódu *reprodukuje hierarchii*⁵. Kód *nedůvěra vůči státu* vyskytující se u Libertariánského transhumanismu rovněž zapadá. Zde tedy můžeme vidět jasné protistátní naladění, nebo přinejmenším nedůvěru vůči státní moci.

Toto naladění se dodatečně potvrzuje skutečně významným tvrzením Paralelní polis. Tedy, že daně jsou jen formou nedobrovolných finančních zdrojů pro státní aparát (Paralelní polis [nedatováno]b). Tímto tvrzením se můžeme ujistit, že Paralelní polis skutečně pochybuje o legitimitě státu. Zde se nám nabízí kód *narušitel trhu* u anarchokapitalismu, ale rovněž levicově tržně anarchistický kód *vykořisťování*. Je dobré si všimnout, že výrok o nedobrovolnosti daní se velmi nápadně podobá politickému heslu zastánců anarchokapitalismu „taxation is theft“, v překladu tedy „zdanění je krádež“. Tento výrok vychází z principu neagrese, který povinné zdanění jedince vnímá jako narušení a ohrožení jeho svobody a autonomie (Rothbard 2000: 115—132; Rothbard 2006a: 27—53). Nehledě na onu podobnost, tento výrok vyloženě neodporuje ani levicovému tržnímu anarchismu, který stát kritizuje obdobně z důvodu monopolizace měny a hlavně vykořisťování, které je rovněž prováděno prostřednictvím zdanění (Long 2011: 204; Tucker 2011: 28—29; Johnson 2011: 72). Vzhledem k absenci transcendentních prvků je těžké onen výrok hodnotně posoudit z pohledu transhumanismu. Postoj by bylo možné velmi volně přeložit do kódu *nedůvěra*

⁴ Sebe-vlastnění se zde dá chápat jako forma nezávislosti a svobody (Rothbard 2000: 89-114; Rothbard 2006a: 55—86).

⁵ Hierarchie je v kódu příčinou omezování nezávislosti a svobody (např. Johnson 2011: 59—83).

vůči státu, ovšem jak již bylo řečeno, interpretace by byla dle autora až příliš volná.

Dále Paralelní polis jako své hlavní ideje uvádí zájem o nové technologie, decentralizaci a kryptoanarchii (Paralelní polis [nedatováno]b). V tomto tvrzení se setkává společný kód pro Libertariánský i Demokratický transhumanismus, tedy *technologický rozvoj*. Zájem o decentralizaci je dle autora příliš obecné tvrzení, do kterého lze zařadit mnoho dílčích kódů, ovšem kryptoanarchie v sobě spíše implicitně, ale rozhodně zdatelně odráží kód *nedůvěra vůči státu*. Máme zde tedy zmíněny nové technologie, které se dotýkají transhumanismu, a v kombinaci s kryptoanarchií by mohly implicitně odkazovat k libertariánskému transhumanismu, ale je dobré na místě upozornit, že demokratický transhumanismus rovněž vyloženě nemusí odporovat kryptoanarchii. Kryptoanarchie je přímo spojená s již zmiňovanými novými technologiemi, ale hlavně s oblastí internetu osvobozeného od státního vlivu. Oblast kryptoanarchie, ve které se Paralelní polis nejvíce pohybuje, pak rozebírá think-tank skupiny, nazvaný Institut Kryptoanarchie (Paralelní polis [nedatováno]a).

Aktivita současné Paralelní polis se pohybuje kolem takzvaných konceptů a programů, které tato skupina zrealizovala, či v budoucnu realizovat bude. Koncepty by se daly pokládat za jednotlivá oddělení Paralelní polis, zatímco programy za konkrétní dlouhodobou náplň aktivit.

Asi nejdůležitějšími koncepty Paralelní polis pro tuto práci je koncept Institutu kryptoanarchie a dále také CryptoLAB.

Institut kryptoanarchie rozpracovává již zmíněné ideje spojené s novými technologiemi a kryptoanarchickým osvobozením od státní moci. Paralelní polis přímo píše, že využívají moderní inovativní technologie jako účinný prostředek obrany proti státu a autoritářským tendencím (Paralelní polis [nedatováno]a). Jedním z největších témat současné kryptoanarchie, kterým se současná Paralelní polis skutečně hojně zabývá, je fenomén kryptoměn. Tyto měny mají zpravidla elektronickou podobu a jedná se tak o nové technologie napomáhající jedincům osvobodit se od státního vlivu. Tento fenomén, a s ním spojené aktivity Paralelní

polis, jsou kódovatelné u anarchokapitalismu jako *přirozenost měny* a *nepotřeba centrální měny*. V určitých ohledech by bylo možné kódovat fenomén i do levicově tržně anarchistického kódu *měna je nástroj útlaku*, problematické ovšem je, že levicový tržní anarchismus zaujímá negativní stanovisko vůči celé instituci měny. Jak již bylo kódováno předtím, nové technologie osvobozující jedince od státu a jeho vlivu zní jako stanovisko podobné mnohým libertariánským transhumanistům, navíc z celkového naladění Paralelní polis je znát onen extropianistický optimismus vůči technologii (Hudges 2002a; More 1992: 7). Znamená to, že i v tomto případě můžeme užít společného transhumanistického kódu *technologický rozvoj* a libertariánského transhumanistického kódu *nedůvěra vůči státu*. Think-tank je dále doplněn o koncept, který se nazývá CryptoLAB. CryptoLAB je technologické vývojové centrum doplňující se s Institutem kryptoanarchie (Paralelní polis [nedatováno]c).

Jak již kódování naznačuje, v náplni Institutu kryptoanarchie a CryptoLABu lze spatřit možnou náklonnost k anarchokapitalismu. Ten počítá s měnou jako s něčím potřebným a efektivním (Rothbard 1998: 38). V porovnání s tím levicový tržní anarchismus, který má k penězům značně rezervovaný postoj, by mohl mít výhrady ke kryptoanarchii. Nehledě na kódování je nicméně dobré si uvědomit, že levicový tržní anarchismus pouze počítá s tím, že pro jejich *osvobozený trh* nebudou peníze tak dobré jako přímá směna, nicméně je zcela nevylučuje (Johnson 2011: 79—81). S větší jistotou lze tedy konstatovat pouze to, že Paralelní polis na první pohled prezentuje anarchistické ideje, ovšem pro rozkrytí konkrétnějšího obsahu idejí je třeba dále si blíže rozebrat programovou náplň, vydávané články a výpovědi členů.

3.3 Analýza programů Paralelní polis

Paralelní polis své myšlenky šíří pomocí programů a článků. V této podkapitole se zaměříme na programy, které autor vnímá jako relevantní a přímo se

dotýkající analyzované problematiky. Programy mají nejčastěji formu prezentací, otevřených diskuzí a workshopů. Je zde i jeden program, který se zaměřuje spíše na kreativní tvorbu. Paralelní polis do současné doby realizuje celkem osm programů. Každý z těchto programů se nějak dotýká problematiky anarchie či kryptoanarchie. Jedním z takových programů je *Bitcoin meetup*, ten je Paralelní polis veden za účelem informovat zájemce více o Bitcoinu a dalších kryptoměnách (Paralelní polis [nedatováno]d).

Tímto programem se Paralelní polis zjevně snaží aktivně upozornit na problematiku kryptoměn, a dále ji přiblížit účastníkům programu. V programu lze identifikovat kódy *přirozenost měny*, *narušitel trhu (stát)*, *nepotřeba centrální měny* pro kategorii anarchokapitalismu, *vykořisťování* pro kategorii levicového tržního anarchismu, a *nedůvěra vůči státu* pro libertariánský transhumanismus. Když si celý program rozebereme, tak idea kryptoměn je na první pohled již jasná. Kryptoměny nemají centrálního emitenta ani ručitele, jak je obvyklé pro konvenční platidla. Jsou decentralizované, a tím pádem těžko ovladatelné jednotlivcem, ale hlavně i jednotlivými institucemi. Myšlenka kryptoměn je tedy jasně zaměřená proti státní kontrole ekonomického oběhu. Již jsme si na začátku, u institutu kryptoanarchie, řekli, že ony ideály prezentované prostřednictvím kryptoměn se nápadně přibližují anarchokapitalismu a libertariánskému transhumanismu. Levicový tržní anarchismus o univerzálním mediánu směny sice pochybuje, ale nevyklučuje přímo jeho využití (Johnson 79—81). Ovšem ona pochybnost je sama o sobě znakem prezentovaná i kódem *měna je nástroj útlaku*. Paralelní polis v prezentovaných materiálech nevykazuje žádné známky pochybností spojených s využíváním měny, jakožto univerzálního směnného mediánu v tržním prostředí, naopak ho propaguje (Paralelní polis [nedatováno]d). Pro další porovnání, demokratický transhumanismus sice zohledňuje stát, ale zejména kvůli garanci nedestruktivnosti technologií (Hudges 2002b), Bitcoin a jiné kryptoměny pravděpodobně nepředstavují valné riziko existenci lidského druhu. Více rozporuplné ale je, že demokratický transhumanismus uznává přerozdělování (Hudges 2002b). Už na začátku této části práce jsme si zmínili pasáž, kde se Paralelní polis explicitně vyjádřila ke svému odmítavému postoji

vůči výběru daní (Paralelní polis [nedatováno]b), právě tento postoj je jeden z důvodů propagace kryptoměn, tedy ono osvobození se od státu, a to myšleno tentokrát v rámci finanční svobody. V demokratickém transhumanismu ovšem individuální finanční svoboda pravděpodobně nebude z důvodů přerozdělování plně možná. Takové stanovisko by se tedy rozhodně neshodovalo s postoji Paralelní polis.

Dalším programem je *Security meetup*. Tento program je rovněž jako *Bitcoin meetup* informačním programem týkající se přímo kryptoanarchie. *Security meetup* se ovšem zaměřuje na odlišná témata. Zde se můžeme setkat se společným transhumanistickým kódem, *technologický rozvoj*, ten je doplněn kódem libertariánského transhumanismu, *nedůvěra vůči státu*. Do jisté míry by bylo možné zasadit i kódy *narušitel trhu* (anarchokapitalismus), či *individualismus* (libertariánský transhumanismus). Ovšem program je v těchto ohledech dle autora práce až příliš nejednoznačný. Konkrétní obsah programu již se nepojednává o problematice měny, ale jak již název napovídá, jedná se o bezpečnost pohybu na internetu (Paralelní polis [nedatováno]e). Paralelní polis se v souvislosti s tímto programem zmiňuje o hlavní myšlence tohoto programu — „zajištění bezpečného pohybu a důvěrhodného navazování vztahů na internetu, jako nástroje pro svobodnou výměnu informací bez obavy z nevyžádaného zásahu třetí strany.“ (Paralelní polis [nedatováno]e). Důležité je ono tvrzení o třetí straně. Opět se může jednat o osvobození od státu, ale třetí strana může znamenat i jednotlivce, hackera, snažícího se narušit bezpečnost, či dokonce korporace, které běžně na internetu sbírají o uživatelích data, zejména pro marketingové účely. Odstranění vlivu třetí strany výrazně neodporuje ani jednomu z našich směrů. Postoj programu se s nejvyšší pravděpodobností nejvíce přibližuje libertariánskému transhumanismu, neboť zde máme implicitně vyjádřené osvobození technologií od státu (More 1992: 7; Krepelka 2014).

Paralelní polis učinila krok směrem k transhumanismu, a to prostřednictvím jednoho ze svých programů, který je veden jako cyklus prezentací. Program se přímo nazývá Transhumanismus. Tak jak je program Transhumanismus Paralelní polis prezentován, tak se jedná opět o vzdělávací program o transhumanismu.

Jsou zde zmíněny základní myšlenky obecného Transhumanismu, tedy přesahovat přirozené schopnosti člověka za pomoci technologického pokroku (Paralelní polis [nedatováno]f; Bishop 2010: 1—2). Ty odpovídají společnému transhumanistickému kódu *tranzice*. Je důležité zmínit, že hlavním záměrem tohoto programu je prezentovat dostupnou transhumanistickou technologii. Zde se tedy opět setkáváme s transhumanistickým kódem *technologický rozvoj*. Jedná se tedy zejména o techniku implantace magnetických čipů (Paralelní polis [nedatováno]f). Právě proto, že se jedná o technický program, tak je vzdálený otázkám společenského charakteru, nenavazuje na politické směry transhumanismu, tudíž není možné ho jako program Paralelní polis výrazně analyzovat. Velkým problémem celého transhumanismu v případě Paralelní polis i současné společnosti ovšem je to, že v současné době, ač existují technologie, které se dají jednoznačně označit za transhumanistické, jedná se již o zmiňované končetinové implantáty a podobně, tak tyto technologie nejsou na tolik rozšířené a není možné je zatím vinou technologické a finanční náročnosti použít v širším měřítku. V případě Paralelní polis většinou nemůžeme mluvit o rozsáhlém praktickém použití transhumanistických technologií, tedy ani přerodu člověka na postčlověka.

3.4 Analýza programu Paralelní polis — Anarchokapitalismus

Obsahově asi nejrozsáhlejším a pro naši práci stěžejním programem Paralelní polis je série přednášek Martina Urzy⁶. Program čítá celkem dvacet prezentací. Vzhledem k oné obsáhlosti a důležitosti pro tuto práci je věnována programu celá podkapitola. V podkapitole se pokusíme zjistit, zda interpretace anarchokapitalismu Martina Urzy skutečně odpovídá původnímu pojetí Murray Rothbarda, či do jaké míry je možné nalézt naopak znaky ostatních, pro práci relevantních, myšlenkových směrů.

⁶ Martin Urza vedl program Anarchokapitalismus pro Paralelní polis, nicméně není členem spolku Paralelní polis a dlouhodobě se proto nepodílí na aktivitách spolku. Program Anarchokapitalismus je tedy jeho jednorázovým příspěvkem, avšak tím jeho relevance s největší pravděpodobností končí (Hubík 2018).

Hned zpočátku se program Anarchokapitalismus zabývá morálností státu s ohledem na výběr daní a jeho ospravedlnitelnosti. Zde se nám nabízejí kódy anarchokapitalismu, a to *princip sebe-vlastnění, narušitel sebe-vlastnictví* a také kódy levicového tržního anarchismu, *vykořisťování*⁷ a *reprodukující hierarchii*. Stát je zde se svým výběrem daní srovnáván s mafií a násilným přepadením. Je prezentováno, že stát daně vybírá rovněž násilím. Jako další příklady násilí jsou zmíněny i zákony a územní monopol (Urza 2016a). Ačkoli je velmi pravděpodobné, že Martin Urza vychází z Rothbardovské, či minimálně anarchokapitalistické koncepce (opírá se totiž v prezentaci o princip sebe-vlastnění), nelze říci, že myšlenky prezentované v souvislosti s morálností, či spíše amorálností státu, jsou vyloženě anarchokapitalistické. Levicový tržní anarchismus sdílí stejný postoj vůči agresi státu, a myšlenky zde prezentované nijak nerozporují s jeho postojem (Urza 2016a; Sprangler 2011: 90; Johnson 2011:80). Je zde navíc zmíněn onen neoprávněný územní monopol státu, kterému právě levicový tržní anarchismus přičítá vysokou relevanci ve spojení s reprodukcí nevyžádané hierarchie (Stromberg 2011: 335—347).

Dále je morálnost státu napadána i z hlediska jeho propagandy, indoktrinace a potlačování kritického myšlení vůči němu (Urza 2016a). Toto je rovněž tvrzení, které doposud spadá pod rétoriku obou tržně anarchistických směrů (Rothbard 1999; Childs 2011: 239). Toto nám ostatně indikuje i anarchokapitalistický kód *princip neagrese*, ale i kód levicově tržně anarchistický, *reprodukující hierarchii*. Celkovou shrnující myšlenkou je zde propojení tvrzení *Útočné násilí je nemorální — stát je nemorální* (Urza 2016a). Zde již máme velmi nápadný náznak možného užití axiomu neagrese při tvorbě onoho tvrzení. Toto tvrzení je ovšem také v souladu se stanoviskem levicového tržního anarchismu, tentokrát s chybným historickým vývojem, ten se také skládá především z násilí, které ústí v hierarchii (Johnson 2011: 59—83).

Oblast, ve které se program věnuje ekonomice, je již více jednoznačnější a nacházíme v ní mnohem zřetelnější konfliktní oblasti v rámci tržně

⁷ Vykořisťování jedinců se děje za pomoci monopolizace moci ze strany státu (Johnson 2011: 72).

anarchistického myšlenkového směru. V této části je silně zdatelná kritika socialismu (Urza 2016b). Zde se nám nabízejí kódy *princip sebe-vlastnění*⁸ (anarchokapitalismus) a *reprodukcující hierarchii*⁹ (levicový tržní anarchismus). Kdyby se jednalo o celkovou kritiku socialismu a společenské rovnosti v rámci socioekonomických vztahů, znamenalo by to, že se jedná rovněž o kritiku levicového tržního anarchismu, který v podstatě věří, že socialismu je možno dosáhnout prostřednictvím *osvobozeného trhu* a úplné demonopolizace společnosti (Johnson 2011: 59—83; Tucker 2011: 21—36). Program ovšem pod tímto termínem kritizuje státně centralizovanou ekonomiku, tedy socialismus, ve kterém má být rovnosti dosaženo absolutní centrální monopolizací, nikoli absolutní demonopolizací. Jedná se tedy o kritiku státního socialismu, který jde rovněž proti myšlenkám celého tržně anarchistického proudu. Jediný směr, který je tedy kritizován v této části, je demokratický transhumanismus, neboť ten vyznává státem garantovaný standard prostřednictvím určité monopolizace a přerozdělování (Hudges 2002b).

Je již zřejmé, že program je tržně anarchistický a že značnou část svého obsahu věnuje právě kritice existence státu, proto se tato práce již nadále nebude snažit problematiku komparovat s demokratickým transhumanismem, neboť ten je značně nekompatibilní již se samotným tržním anarchismem. V této podkapitole nebude zmiňován rovněž ani libertariánský transhumanismus, neboť program se nebaví o tematické nových a transhumanistických technologiích, pouze o myšlenkách spojených s tržním anarchismem.

V dalším úseku programu se setkáváme s anarchokapitalistickými kódy *materiálně maximalizující*¹⁰ a *pozitivní vnímání kapitalismu*¹¹. Levicově tržní kód je naproti tomu *Post-materiálně maximalizující*¹². V programu je dán důraz na uvědomění si individuálnosti člověka a jeho hodnot, je explicitně zmíněno, že

⁸ Princip sebe-vlastnění je v tomto ohledu obsažen v kritice násilné rovnosti za pomoci centrálního řízení (Rothbard 2000: 89—114; Rothbard 2006a: 55—86).

⁹ Zde se sice nejedná o vztah ke státu, tedy o podkategorii kam je tento kód primárně řazen, ovšem samotné odmítnutí hierarchie je odmítnutí právě absolutní ekonomické monopolizace (Tucker 2011: 25).

¹⁰ Materiálně maximalizující je jedinec, pokud se na celou problematiku díváme optikou materialistického universalismu.

¹¹ Pozitivní vnímání kapitalismu je zde spojeno především s prosazováním laissez-faire

¹² Post-materiálně maximalizující je zde jedinec rovněž, a to pokud odmítáme myšlenku universalistického materialismu, který by post-materialismus vysvětloval jako svůj důsledek.

jedinec maximalizuje svůj užitek (Urza 2016b). Tento argument je často užíván právě anarchokapitalisty. Co ovšem může vybočovat z Rothbardovského pojetí anarchokapitalismu je způsob, jakým je onen užitek definován v programu. Ten je uveden jako něco, co nemusí mít vyloženě finanční povahu, jedná například i o radost, duchovno, sentiment a podobně (Urza 2016b). Je skutečně věcí polemiky, zda se tedy jedná o čistě materiální vyjádření potřeb na trhu, protože ony zmiňované věci rozhodně nemají materiální podobu a závisí do velké míry na individuálním sebevyjádření a individuálních hodnotách. Můžeme samozřejmě tvrdit, že materialismus je univerzalistický a s uspokojením materiálním se dostává i uspokojení postmateriální. Vzhledem k tomu, že v prezentaci je ale tato postmateriální část užitku přímo zmíněná a zdůrazněná, můžeme ji právě proto vnímat touto optikou (Urza 2016a). Otázkou však stále zůstává, zda částečná adaptace na post-materiální hodnoty může mít vliv na celkovou teorii prezentovaného programu. Pokud máme porovnávat v rámci tržního anarchismu, tento argument může být do značné míry veden ve prospěch levicového tržního anarchismu (např. Johnson 2011: 66), je nutné si ovšem uvědomit, že toto pojetí je dosti konfliktní a dvojznačné. Co zde naopak nahrává Rothbardovskému anarchokapitalismu bez znatelných dvojznačností je prosazování rakouské ekonomické školy a doktríny *laissez-faire*, jejíž závěry, jak je blíže popsáno v teoretické části, se značně liší v porovnání s teorií *osvobozeného trhu* (Johnson 2011: 59—83; Rothbard 2006b: 262—267).

Sérii zásadních štěpících rozdílů pro tržní anarchismus lze vidět asi nejvíce v ekonomické části věnující se penězům. Objevují se zde totiž dosti zásadní anarchokapitalistické kódy — *přirozenost měny*, doprovázený kódem *pozitivní vnímání kapitalismu*. Peníze jsou zde hodnoceny jako velký lidský vynález a efektivní prostředek komunikace (Urza 2017a). Takový přístup jde jednoznačně proti tomu, jak jsou peníze vnímány levicovým tržním anarchismem. Ten peníze sice úplně nevyklučuje, ale rozhodně k nim zaujímá značně rezervovaný postoj, který je prost Urzova optimismu (Johnson 2011: 79—81). Peníze jsou zde prezentovány jako objektivistický prostředek na trhu, který nám pomáhá dosahovat zisku na trhu prostřednictvím katalaxe (Urza 2017a). Opět zde tedy

narážíme na značný rozpor mezi představami o podobě trhu. Program upřednostňuje funkci trhu na základě předpokladů klasické a rakouské ekonomické školy (Urza 2017a; Rothbard 2006b: 262—267).

Nehledě na tyto rozpory jsou zde i témata, ve kterých se oba směry tržního anarchismu dokážou shodnout. Mluvíme především o problematice peněz, co by státního nástroje. Tato problematika se objevuje pro anarchokapitalismus v kódu *narušitel trhu* (stát) a pro levicový tržní anarchismus v kódu *měna jako nástroj útlaku a vykořisťování*. V prezentaci je totiž stát přímo kritizován za vnucení peněz, vybírání daní, a hlavně manipulaci s těmito penězi (Urza 2017a).

V následujícím tematickém úseku se objevuje společný tržně anarchistický kód determinující jedince, tedy kód *altruistický*. Nachází se zde ale i kód *trh doplňující neagresi*¹³ (anarchokapitalismus). Implicitně, ovšem znatelně, je také zmíněn anarchokapitalistický kód *přirozenost hierarchie*¹⁴. Úsek se věnuje otázkám veřejné vybavenosti. Hovoří o řešení volným trhem, je zmíněn lidský altruismus, který je pro oba směry tržního anarchismu do značné míry společným předpokladem o povaze jedince, dále se ale mluví o předpokladu zakládání firem ve volném trhu, které by dané služby poskytovaly (Urza 2017b; Urza 2018). Firma pro levicový tržní anarchismus představuje hierarchické uspořádání a defekt způsobený negativním historickým vývojem a namísto toho upřednostňuje mutualistické spolky a sdružení emancipovaných jedinců, můžeme proto hodnotit prezentovaný předpoklad jako jdoucí v protikladu s předpoklady tržního levicového anarchismu (Proudhon 2011: 49—51).

Důležitým faktorem je, že program Anarchokapitalismus počítá s určitou socioekonomickou nerovností. Je to zřejmé v části, kde se věnuje sociálnímu systému, vymáhání práva a trhu práce (Urza 2017e; Urza 2018; Urza 2017f). Kód společný pro oba tržně anarchistické směry je zde opět *altruistický*. Dále však zaznamenáváme i výskyt anarchokapitalistických kódů *rozdílné*

¹³ Součástí prezentované soukromé veřejné vybavenosti jsou i bezpečnostní služby a agentury, které mají dodatečně podpořit neagresi jedinců.

¹⁴ Počítá se zde spíše s firmami než s mutualistickými individualizovanými spolky.

*schopnosti*¹⁵, *princip neagrese*, *přirozenost hierarchie*¹⁶. Program se zde přiklání spíše obrazu anarchokapitalismu Murraye Rothbarda, nikoli levicovému tržnímu anarchismu, který se sociální nerovností nepočítá a vidí ji jako výsledek historického reprodukování hierarchie a nuceného privilegia (Johnson 2011: 59—83, Rothbard 2006b: 262—267). Blízkost Rothbardovskému kapitalismu také napomáhá fakt, že v oblasti vymáhání práva a soudnictví program jasně mluví o praktikování principu neagrese, což je Rothbardem využívaný koncept (Rothbard 2006a: 267—299; Urza 2018; Urza 2017g).

V případě problematiky spojené s veřejným prostorem program Anarchokapotalismus mluví o možném libovolném skupování pozemků ve volno-tržním prostředí (Urza 2017c), tím je ovšem zajištěna materiálně-územní nerovnost, která spíše odporuje myšlenkám levicového tržního anarchismu, jenž totiž odvozuje do značné míry historickou i současnou socioekonomickou nerovnost od nerovného vlastnictví půdy (Stromberg 2011: 335—347). V programu se tedy opět setkáváme s předpokladem anarchokapitalismu, který je v kódovacím systému vyjádřen prostřednictvím kódu *přirozenost hierarchie*.

Tématem vlastnictví pozemků se program dostává k další, skutečně podstatné a značně konfliktní, části pro tržní anarchismus. Tímto tématem je infrastruktura. Zde se setkáváme s anarchokapitalistickým kódem *přirozená infrastruktura* a implicitně je také vyjádřen rovněž anarchokapitalistický kód *pozitivní vnímání kapitalismu*¹⁷. Program Paralelní polis vidí stavbu silnic a infrastruktury jako něco, co je výhodné, efektivní, stejně jako Rothbardův anarchokapitalismus (Urza 2017d; Rothbard 2006a: 249—265). Dále popisuje, jak by byla stavba infrastruktury realizována pouze za pomoci volného trhu a za jakých podmínek (Urza 2017d). I zde se tedy jedná o předpoklad značně neslučitelný s levicovým tržním anarchismem, který tvrdí, že infrastruktura je dalším produktem státní monopolizace, není přirozená a drží při životě privilegované tržní subjekty, které

¹⁵ Jsou to právě rozdílné schopnosti a dispozice jedince, které jsou zde původcem nerovnosti a také původcem potřeby sociálního systému, který je stavěn na altruistickém předpokladu.

¹⁶ V tomto kontextu se jedná o hierarchii tržní, tedy tržní nerovnosti a socioekonomické dělení.

¹⁷ Z obou perspektiv, tedy jak z pohledu levicového, tak praviceového tržního anarchismu se jedná o projev kapitalismu. U praviceového pohledu zpravidla nevidíme rozdíl mezi volným trhem a kapitalismem (Rothbard 2006b: 262—267). Pro levicový tržní anarchismus je trh, který staví infrastrukturu, zároveň reprodukcující socioekonomické nerovnosti, jedná se tedy rovněž o kapitalismus (Johnson 2011:72—73).

jsou rovněž nepřírozené (Johnson 2011: 72—73).

3.5 Analýza článků a publikací Paralelní polis

Paralelní polis, jak jsme již zmínili, se prezentuje jako skupina, která bojuje proti státní moci. Kromě popisu svých konceptů a pořádání programů vydává Paralelní polis také vydává články, a to na svém vlastním blogu (Paralelní polis [nedatováno]g). Nejčastěji se tyto články zabývají moderními technologiemi a svobodou, které tyto technologie mohou přinést. Dále taky Paralelní polis píše články na téma kritika státu, omezování svobody ze strany státu a ochrana této svobody. Analýza obsahu těchto článků proběhne z důvodu menšího rozsahu a roztržitosti témat, než bylo prováděno doposud. Články budou nejdříve prezentovány a zmíněny, poté bude celkově zhodnocen výskyt kódů obsahové analýzy.

Mezi články zabývajícími se zejména moderními technologiemi a svobodou patří článek s názvem *Vaše soukromí patří pouze vám. Naučte se ho chránit!* V tomto článku představuje autor Jan Brychta pojem „privacy“ extremismus a poté následuje rozhovor s lidmi vyznávající tento životní styl. V článku je jednoznačně zohledněna snaha o ochranu individuální svobody v souladu s moderními technologiemi (Brychta 2016). V dalším článku na téma moderní technologie s názvem *Poznej svého hackera* se autor Lukáš Kunce zaměřil na seznámení čtenářů s problematikou hackerů. V článku je ujasněno, že hacker není zpravidla osobou, která by chtěla škodit, jedná se o osoby znalé v oblasti výpočetní techniky a mnozí ctí pevný morální kodex, který naopak napomáhá lidem v rozšiřování internetové svobody a bezpečnosti (Kunce 2016). Veronika Wallerová ve svém článku *TOR-choďte své soukromí na internetu* seznamuje se službou TOR, a jak tento projekt napomáhá k bezpečnosti na internetu (Wallerová 2016). Projekt má zejména chránit proti zasahování státu do naší internetové svobody a společně s měnou Bitcoin dotváří svobodný internetový

trh (Wallerová 2016). Článek *Internetová komunikace v rukou státu* od Pavla Ševčíka mluví o snaze státu sledovat internetovou komunikaci, takovéto sledování by dle autora hrubě porušovalo internetovou svobodu jednotlivce (Ševčík 2016a). Podle všeho by mělo být toto opatření založeno z důvodu internetových útoků, v článku je ovšem upozorněno na vysokou pravděpodobnost zneužití takového prostředku státem (Ševčík 2016a). Podobným článkem, kritizující státní snahy o internetovou regulaci, je od autora Tomáše Klímy s názvem *Je možná cenzura internetu v ČR?*. V tomto článku je probírána snaha států o ovládnutí internetu (Klíma 2016). Článek informuje o tom, že cenzura internetu je pro stát téměř nemožný úkol, který naráží na velké technologické překážky, dále také krátce radí, jak se cenzuře přesto bránit (Klíma 2016). Pavel Ševčík ve svém článku *Demokratizace korporativismu: Jak dosáhnout dokonalé korupce na tzv. anonymních predikčních trzích* mluví o tom, jak moderní technologie umožňují rozbít vazby mezi korporacemi a státem, kdy pomocí anonymních pobídek na predikčních trzích je možné konkurovat (Ševčík 2017). Tímto způsobem by bylo možné onu korupci jistým způsobem demokratizovat a umožnit více lidem ovlivňovat politiku (Ševčík 2017). Na blogu Paralelní polis je také důležité vyjádření k elektronické evidenci tržeb. Martin Šíp zde informuje o odmítavém postoji členů Paralelní polis vůči elektronické evidenci tržeb. Evidence tržeb dle autora jde proti odkazu Václava Bendy a ztělesňuje ekonomický nástroj státní kontroly (Šíp 2016). V posledním analyzovaném článku s názvem *Nemorální loterie z peněz daňových poplatníků* autor Pavel Ševčík kritizuje státem organizovanou úctenkovou loterii (Ševčík 2016b). Je zde ostře kritizována skutečnost, že loterie je vedena z peněz daňových poplatníků. Státu je také vyčítáno pokrytecké chování, kdy se snaží regulovat hazard, ale sám ho začíná organizovat, v článku je také poukázáno na nemorálnost výběru daní jako takových (Ševčík 2016b).

Když přistoupíme k analyzování vstupních informací, které dostáváme z publikovaných článků, jasně vidíme několik stanovisek a názorů, které Paralelní polis zastává.

Paralelní polis se přiklání k ochraně individuální svobody a obecně jsou patrné přímo individualistické tendence. Můžeme je vidět například v článcích *Vaše soukromí patří pouze vám. Naučte se ho chránit!*, *TOR-choďte své soukromí na internetu*, *Internetová komunikace v rukou státu* (Brychta 2016; Wallerová 2016; Ševčík 2016a). Obecně příklon k individualismu je v tomto přirozený pro oba proudy tržního anarchismu, a nenabízí proto dle autora valnou komparační relevanci. Ovšem pro libertariánský transhumanismus, coby *sekundární kategorii*, již výskyt kódu *individualismus* v článcích jistý distinktivní potenciál obsahuje. Tento kód byl právě přítomen u všech výše zmíněných článků. U demokratického transhumanismu je totiž na individualismus velmi nejednoznačný, neboť stát má být garantem bezpečí, a tato funkce často může na ony individuální svobody narážet (Hudges 2002b).

V článcích je velmi značná je kritika státu, ta byla zaznamenatelná v článcích *TOR-choďte své soukromí na internetu*, *Internetová komunikace v rukou státu*, *Je možná cenzura internetu v ČR?*, *Nemorální loterie z peněz daňových poplatníků*, či v samotném vyjádření k elektronické evidenci tržeb (Wallerová 2016; Klíma 2016; Ševčík 2016b; Šíp 2016). Zde byl přítomen ve všech případech libertariánský transhumanistický kód, *nedůvěra vůči státu*. Demokratický transhumanismus zde naráží na jisté překážky, a to například v článku *Internetová komunikace v rukou státu*, kdy by se kontrola internetu dala brát myšlenkovým směrem jako něco, co má garantovat bezpečí a chránit před technologickým nebezpečím (Hudges 2002b).

Ve vyjádření Paralelní polis k elektronické evidenci tržeb a v článku *Nemorální loterie z peněz daňových poplatníků* se dále naskýtá možnost zasazení kódu *narušitel trhu* (anarchokapitalismus), a *vykořisťování* (levicový tržní anarchismus). Ve článku *Nemorální loterie z peněz daňových poplatníků* bylo dokonce přímo poukázáno na nemorálnost daňového výběru slovy „státem uloupené peníze“ (Ševčík 2016b). Tento článek zapadá do znaků obou směrů tržního anarchismu. Můžeme ovšem zaznamenat mírné tendence tíhnoucí k pravicovému anarchokapitalismu (Rothbard 2000: 89—114; Rothbard 2006a: 55—86), neboť jsme již seznámeni s kritikou měny samotné v případě

levicového tržního anarchismu (Johnson 2011: 79—81), kritika měny jako takové ovšem v článku není obsažena (Ševčík 2016b).

V člancích je také citelně kladen důraz na technologii a její vývoj. Ten zapadá do společného transhumanistického kódu *technologický rozvoj*. Tento kód je obsažen v člancích *Je možná cenzura internetu v ČR?* a *Demokratizace korporativismu: Jak dosáhnout dokonalé korupce na tzv. anonymních predikčních trzích* a *Poznej svého hackera* (Klíma 2016; Ševčík 2017; Kunc 2016).

Závěr

V závěru je proveden pokus o co nejadekvátnější zodpovězení klíčových výzkumných otázek. Dále následuje zhodnocení nedostatků práce a problémů vyskytlých při analýze následované shrnutím výsledků analýzy a zakončené závěrečným zhodnocením.

První klíčová otázka pro výzkum je: Jak Paralelní polis chápe jedince a jeho vztah ke směně? Z dostupných informací zhodnocených v analýze je patrné, že Paralelní polis skutečně obhajuje individuální svobodu, právo na soukromí jedince, a snaží se, aby jedinci poskytla informace a možnosti se osamostatnit od institucionálního vlivu, zejména toho státního (např. Brychta 2016; Wallerová 2016). Toto je patrné z kódování, kde lze postřehnout zvýšený výskyt kódu *nedůvěra vůči státu*. Individualismus je citelný, a to jak ze samotného představení koncepcí, tak z programů, i obsahů článků, které Paralelní polis poskytuje k přečtení. Samotný kód *individualismus* se vyskytl v textech čtyřikrát. Můžeme tedy dle nashromážděných dat usoudit, že Paralelní polis vidí jedince spíše jako autonomní jednotku, nikoli jako integrální součást společnosti.

Druhá část otázky, vztah ke směně, je velkým tématem Paralelní polis. Paralelní polis zanáší své přesvědčení v individuální nezávislost do preferované představy o směnném procesu. Ten je realizován za pomoci kryptoměn (Paralelní polis [nedatováno]d), tedy za pomoci měny, jejíž kontrola a hodnota nespadá pod státní moc. Směna tedy není uskutečňována za pomoci osobního ani výměnného, ale decentralizovaného směnného procesu. Protože je platidlo plně osvobozeno od státu a jedinec má disponovat individuální svobodou, můžeme počítat s tím, že směnný proces má být provozován pouze na základě dobrovolného rozhodnutí. Právě onen konkrétní vztah ke směně je možné reprezentovat kódy *přirozenost měny*, *nepotřeba centrální měny* a do jisté míry i *narušitel trhu*.

Jaké je postavení Paralelní polis vůči velkým korporacím a státu, je první částí druhé otázky. Analýza nám ukázala, že Paralelní polis až na občasné výhrady

nijak výraznou kritiku vůči velkým korporacím v tržním prostředí nevede. Kódy, jako například *udržování velkých korporací*, tedy nebyly nalezeny. Nebyla ani nijak výrazně zpochybňována tržní hierarchie obecně, samotný kód *přirozenost hierarchie* byl dokonce dvakrát přítomen. Opak je ale v případě státu, kdy můžeme pozorovat silné vymezení a nedůvěru vůči jeho moci snad ve všech segmentech analýzy, tedy jak v případě prezentování konceptů, tak v programech a následně i v člancích (např. Paralelní polis [nedatováno]a; Ševčík 2016b). Odkazuje na to i četnost kódů *vykořisťování, reprodukující hierarchii*, či již zmiňovaný *narušitel trhu a nedůvěra vůči státu*. Druhá část otázky, snažící se najít vztah či řešení problematiky privilegií na trhu a nerovnostmi způsobovanými těmito privilegii, nebyla potvrzena.

Na otázku emancipačního potenciálu trhu se bohužel nepodařilo najít informace, které by vedly k adekvátnímu zodpovězení výzkumné otázky. Tento problém byl částečně nastíněn již v první polovině podkapitoly věnující se programu Anarchokapitalismus. Paralelní polis tedy skutečně vede transhumanismus jako jeden ze svých programů (Paralelní polis [nedatováno]f), ovšem jeho náplň je čistě technická a týká se implantace podkožních čipů. V rámci transhumanismu jsme se tedy setkávali často jen se sdíleným kódem *technologický rozvoj*. Dalším pravděpodobným problémem způsobující nedostatek informací na téma politický transhumanismus bude, že se skutečně jedná o velmi novodobé téma, které ani v zahraničí nemá příliš mnoho informačních pramenů. Také musíme opět vzít v potaz stav současného technologického vývoje, ve kterém jsou mnohé technologie, které můžeme skutečně považovat za transhumanistické, stále finančně i technicky náročné. O to víc se Paralelní polis ale věnuje kryptoanarchii, která má s transhumanismem společné prvky, jako například osvobození člověka prostřednictvím nových technologií, nejedná se ovšem o technologie implementované přímo do lidského organismu. V souvislosti s kryptoanarchií jsme se často setkávali s kódem *nedůvěra vůči státu*.

Výše uvedené otázky nám měly určit v hlavních bodech to, jak Paralelní polis

chápe vztah státu a trhu, a celkově upřesnit její politickou pozici. Podle výsledků analýzy, které byly zasazeny do těchto otázek, můžeme říci, že představa o trhu v pojetí Paralelní polis se blíží spíše představě trhu kapitalistického. Z analýzy jednoznačně také plyne onen nepříznivý vztah ke státu, ten je přirozený pro oba směry tržního anarchismu a libertariánskou koncepci transhumanismu. Pouze demokratický transhumanismus, a to zejména kvůli obhajobě státu a ochranářskému přístupu k občanům ve vztahu k technologiím, můžeme pokládat za jediný směr, který bude s nejvyšší pravděpodobností značně nekompatibilní s ideovým naladěním Paralelní polis. Nasvědčuje tomu i fakt, že v jeho případě se podařilo nalézt pouze kódování, které je pro oba transhumanistické směry společné. Co se týká levicového tržního anarchismu, analýza odhalila, že tento směr má také mnohé ideové odchylky od názorových postojů prezentovaných Paralelní polis, ovšem také můžeme nalézt jisté shody. Zejména v postoji ke státu a vnímání jedince, kde dokonce v programu Anarchokapitalismus byla vyjádřena i postmateriální stránka jedince (Urza 2016b). Dle autora je tedy levicový tržní anarchismus hodnocen jako částečně kompatibilní s názory a postoji Paralelní polis. Kód levicového tržního anarchismu se v analýze objevil celkem třináctkrát. Libertariánský transhumanismus neměl v podstatě žádné rozpory s prezentovanými postoji Paralelní polis a jeho kódy se vyskytly rovněž ve třinácti případech. Libertariánský transhumanismus sdílí značný optimismus vůči technologiím podobný tomu, který zastává Paralelní polis prostřednictvím prezentované kryptoanarchie, také je příznivě naladěný vůči trhu, obsahuje individualistické rysy a má rezervovaný postoj vůči státu. Je dobré také zmínit, že libertariánský transhumanismus je plně kompatibilní s anarchokapitalismem, kdy anarchokapitalisté jsou často pokládáni také za libertariánské transhumanisty (Hudges 2002a). Tento myšlenkový proud by tedy skutečně mohl být velmi blízký současné Paralelní polis.

Jak již tedy přirozeně vyplývá, asi nejvíce jednoznačných shod zaznamenal anarchokapitalismus Murraye Rothbarda a to ve všech analytických částech. Anarchokapitalistické kódování se v analýze objevilo celkem dvacet šestkrát. Je tedy pravděpodobné, že k tomuto politickému myšlenkovému směru bude mít

Paralelní polis skutečně nejbliže. To, že Paralelní polis bude zastávat názory blízké anarchokapitalistickým postojům, předpokládala i počáteční teze. Analýza v kombinaci s výzkumnými otázkami nás tedy odkazuje na to, že by tato prvotní teze mohla být skutečně potvrzena.

Seznam literatury a pramenů

Aktualne.cz (2017). Vybral 2,7 milionu korun: Stát je, jako když mafie výpalné, všechny zákony bych zrušil (<https://video.aktualne.cz/dvttv/vybral-2-7-milionu-korun-stat-je-jako-kdyz-mafie-vybira-vypa/r~41d37ceee65a11e7b6a9ac1f6b220ee8/>, 28. 2. 2018)

Bailey, Ronald (2005). Trans-Human Expressway. *Reason* 11. 5. 2005 (<http://reason.com/archives/2005/05/11/trans-human-expressway>, 1. 4. 2017).

Biriczová, Hana (2014). Paralelní Polis: Anarchokapitalismus podle Zhotoven v praxi. *Český rozhlas*. 8. 10. 2014 (<https://wave.rozhlas.cz/paralelni-polis-anarchokapitalismus-podle-ztohoven-v-praxi-5211894>, 28. 2. 2018).

Bishop, Jeffrey (2010). Transhumanism, Metaphysics, and the Posthuman God. *The Journal of Medicine and Philosophy: A Forum for Bioethics and Philosophy of Medicine* 35 (6), s. 700—720.

Brychta, Jan (2016). Vaše soukromí patří pouze vám. Naučte se ho chránit!. *Paralelní polis* 27. 9. 2016 (<https://www.paralelnipolis.cz/vase-soukromi-patri-pouze-vam-naucte-se-ho-chranit/>, 28. 3. 2018).

Ferebauer, Václav (2017). Odborníci se přeli o zákaz. Stát omezuje svobodu a chrání zdraví. *iDnes.cz* 9. 5. 2017 (https://zpravy.idnes.cz/zakaz-koureni-paralelni-polis-diskuse-tomas-hanak-restaurace-viktor-mravcik-urza-podnikani-c-ipd-/domaci.aspx?c=A170509_134331_domaci_fer, 28. 2. 2018).

Hess, Karl (1975). *Dear America* (New York: William Morrow).

Hubík, Jan (2018). Ohlédnutí za programem Anarchokapitalismus. *Paralelní*

polis 31. 1. 2018 (<https://www.paralelnipolis.cz/ohlednuti-za-programem-anarchokapitalismus/>, 24. 4. 2018).

Hudges, James (2002a). *The Politics of Transhumanism* (<http://www.changesurfer.com/Acad/TranshumPolitics.htm>, 28. 3. 2018).

Hudges, James (2002b). *Democratic Transhumanism 2.0* (<http://www.changesurfer.com/Acad/DemocraticTranshumanism.htm>, 28. 3. 2018).

Hudges, James (2004). *Citizen Cyborg: Why Democratic Societies Must Respond To The Redesigned Human Of The Future*. (Boulder: Westview Press).

Chartier, Gary (2011). Advocates of Freed Markets Should Oppose Capitalism. In: Chartier, Gary — Johnson, Charles eds., *Markets not Capitalism*. (New York: Autonomedia), s. 107—119.

Childs, Roy (2011). Big Business and the Rise of American Statism. In: Chartier, Gary — Johnson, Charles eds., *Markets not Capitalism*. (New York: Autonomedia), s. 223—240.

Johnson, Charles (2011). Markets Freed from Capitalism. In: Chartier, Gary — Johnson, Charles eds., *Markets not Capitalism*. (New York: Autonomedia), s. 59—83.

Klíma, Tomáš (2016) Je možná cenzura internetu v ČR?. *Paralelní polis* 23 5. 2016 (<https://www.paralelnipolis.cz/je-mozna-cenzura-internetu-v-cr/>, 28. 3. 2018).

Krepelka, Jan (2014). Transhumanism: the next step of civilization. *Laissez-faire*

Institute 29. 7. 2014 (<http://laissez-faire.ch/en/articles/transhumanism-the-next-step-of-civilization/>, 20. 8. 2018).

Kunce, Lukáš (2016). Poznej svého hackera. *Paralelní polis* 21. 9. 2016 (<https://www.paralelnipolis.cz/poznej-sveho-hackera/>, 28. 3. 2018).

Long, Roderick (2011). Corporations versus the Market, or Whip Conflation Now. In: Chartier, Gary — Johnson, Charles eds., *Markets not Capitalism*. (New York: Autonomedia), s. 201—211.

Lum, Dyer (2011). Industrial Economics. In: Chartier, Gary — Johnson, Charles eds., *Markets not Capitalism*. (New York: Autonomedia), s. 247—254.

More, Max (1992). The Extropian Principles (2.0). *Extropy* 4 (1), s. 5—9.

More, Max (2003). Principles of Extropy, *Extropy Institute* (<https://web.archive.org/web/20131015142449/http://extropy.org/principles.htm>, 28. 3. 2018).

More, Max (2011). True Transhumanism: A Reply to Don Ihde. In: Hansell, Gregory — Grassie, William eds., *H+/-: Transhumanism and Its Critics*. (Philadelphia: Metanexus Institute), s. 62—66.

Paralelní polis (2017). Anarchokapitalismus | Stát je špatný sluha, ale zlý pán. *youtube.com* (<https://www.youtube.com/watch?v=4yYAhezeX9U>, 28. 3. 2018).

Paralelní polis ([nedatováno]a). *Institut Kryptoanarchie*. (<https://www.paralelnipolis.cz/koncepty/institut-kryptoanarchie/>, 18. 3. 2018).

Paralelní Polis ([nedatováno]b). *O Projektu*. (<https://www.paralelnipolis.cz/o->

nas/, 28. 3. 2018).

Paralelní Polis ([nedatováno]c). *CryptoLAB*.
(<https://www.paralelnipolis.cz/koncepty/cryptolab/>, 28. 3. 2018).

Paralelní Polis ([nedatováno]d). *Bitcoin Meetup*.
(<https://www.paralelnipolis.cz/program/bitcoin-meetup/>, 28. 3. 2018).

Paralelní Polis ([nedatováno]e). *Security Meetup*.
(<https://www.paralelnipolis.cz/program/security-meetup/>, 28. 3. 2018)

Paralelní Polis ([nedatováno]f). *Transhumanismus*.
(<https://www.paralelnipolis.cz/program/transhumanismus/>, 28. 3. 2018).

Paralelní Polis ([nedatováno]g) *Blog*. (<https://www.paralelnipolis.cz/o-nas/blog/>,
24. 4. 2018).

Proudhon, Pierre-Joseph (2011). General Idea of the Revolution in the Nineteenth Century. In: Chartier, Gary — Johnson, Charles eds., *Markets not Capitalism*. (New York: Autonomedia), s. 37—58.

Richman, Sheldon (2011). What Laissez Faire?. In: Chartier, Gary — Johnson, Charles eds., *Markets not Capitalism*. (New York: Autonomedia), s. 121—130.

Rothbard, Murray (1998). *The Ethics of Liberty*. (New York and London: New York University Press).

Rothbard, Murray (1999). *Education: Free and Compulsory*. (Auburn: Ludwig von Mises Institute).

Rothbard, Murray (2000). *Egalitarianism as a Revolt Against Nature and Other*

Essays. (Auburn: The Ludwig von Mises Institute).

Rothbard, Murray (2006a). *For a New Liberty*. (Auburn: Ludwig von Mises Institute).

Rothbard, Murray (2006b). *Power and Market: Government and the Economy*. (Auburn: Ludwig von Mises Institute).

Rothbard.com (2018). *Anarcho-capitalism is not Right Libertarianism*. (<https://rothbard.com/2018/03/01/anarcho-capitalism-is-not-right-libertarianism/>, 17. 3. 2018).

Spangler, Brad (2011). Market Anarchism as Stigmergic Socialism. In: Chartier, Gary — Johnson, Charles eds., *Markets not Capitalism*. (New York: Autonomedia), s. 85—92.

Stromberg, Joseph (2011). The American Land Question. In: Chartier, Gary — Johnson, Charles eds., *Markets not Capitalism*. (New York: Autonomedia), s. 335—346.

Ševčík, Pavel (2016a). Internetová komunikace v rukou státu. *Paralelní polis* 8. 12. 2016 (<https://www.paralelnipolis.cz/internetova-komunikace-rukou-statu/>, 28. 3. 2018).

Ševčík, Pavel (2016b). Nemorální loterie z peněz daňových poplatníků. *Paralelní polis* 12. 12. 2016 (<https://www.paralelnipolis.cz/nemoralni-loterie-penez-danovych-poplatniku/>, 28. 3. 2018).

Ševčík, Pavel (2017). Demokratizace korporativismu: Jak dosáhnout dokonalé korupce na tzv. anonymních predikčních trzích. *Paralelní polis* 29. 9. 2017

(<https://www.paralelnipolis.cz/demokratizace-korporativismu/>, 28. 3. 2018).

Šíp, Martin (2016). Vyjádření Paralelní Polis k EET. *Paralelní polis* 1. 12. 2016 (<https://www.paralelnipolis.cz/na-eet-nikdy-nepristoupime/>, 28. 3. 2018).

Tirosh-Samuels, Hava (2011). Engaging Transhumanism. In: Hansell, Gregory — Grassie, William eds., *H+/-: Transhumanism and Its Critics*. (Philadelphia: Metanexus Institute), s. 10—20.

Tucker, Benjamin (2011). State Socialism and Anarchism. In: Chartier, Gary — Johnson, Charles eds., *Markets not Capitalism*. (New York: Autonomedia), s. 21—35.

Urza, Martin (2016a). Stát je nemorální. *Paralelní polis* 30. 11. 2016 (<https://drive.google.com/file/d/0B5yBogGZwoqlNEYzQk5KRTRsZjQ/view>, 5. 4. 2017).

Urza, Martin (2016b). Stát je špatný sluha, ale zlá pán. *Paralelní polis* 14. 12. 2016 (<https://drive.google.com/file/d/0B5yBogGZwoqlT25KaTIIeG5Yb1k/view>, 5. 4. 2017).

Urza, Martin (2017a). Peníze. *Paralelní Polis* 11. 1. 2017 (<https://drive.google.com/file/d/0B5yBogGZwoqlaGh5Y242LXJOWm8/view>, 5. 4. 2017).

Urza, Martin (2017b). Hasiči. *Paralelní Polis* 25. 1. 2017 (<https://drive.google.com/file/d/0B5yBogGZwoql3VYTjFLNXhHOVh/view>, 5. 4. 2017).

Urza, Martin (2017c). Veřejný prostor a svoboda slova. *Paralelní polis* 19. 4. 2017

(<https://drive.google.com/file/d/0B5yBogGZwoqla2Z5XzQzbnFab3M/view>, 28. 3. 2018).

Urza, Martin (2017d). Kdo by stavěl silnice?. *Paralelní polis* 17. 5. 2017 (<https://drive.google.com/file/d/0B5yBogGZwoqlejZoRzVJNGp5Z2c/view>, 28. 3. 2018).

Urza, Martin (2017e). Sociální systém. *Paralelní polis* 18. 10. 2017 (<https://drive.google.com/file/d/0B5yBogGZwoqlWnc4NF9EVWFyQIE/view>, 28. 3. 2018).

Urza, Martin (2017f). Trh práce. *Paralelní polis* 31. 10. 2017 (<https://drive.google.com/file/d/0B5yBogGZwoqlZ2k5ckd6dXRxWTA/view>, 28. 3. 2018).

Urza, Martin (2017g). Soudnictví. *Paralelní polis* 13. 12. 2017 (https://drive.google.com/file/d/1uerUQ8dq_p0poDfqM40oGYc8SZIzoL1G/view, 28. 3. 2018).

Urza, Martin (2018). Vymáhání práva. *Paralelní Polis* 14. 2. 2018 (<https://drive.google.com/file/d/17dpPJMhZVEnSUuahuNzV6OEljQUXa5SK/view>, 28. 3. 2018).

Wallerová, Veronika (2016). TOR - chraňte své soukromí na internetu. *Paralelní polis* 21. 3. 2016 (<https://www.paralelnipolis.cz/tor-chrante-sve-soukromi-na-internetu/>, 28. 3. 2018).

Žílka, Petr (2017). Paralelní Polis a dědictví Charty 77 po 40 letech. *Paralelní Polis* 6. 1. 2017 (<https://www.paralelnipolis.cz/paralelni-polis-dedictvi-charty-77-40-letech/>, 5. 4. 2017).

Resumé

Main goal of this bachelor thesis is to specify a political position of the group named Paralelní polis by using the content analysis. This group is widely known for their founders — the activist art group Ztohoven. Activities of Paralelní polis are often connected with market anarchism, cryptoanarchy and transhumanism, but there is no analysis that would further specify their political affiliation.

Thesis consists of two sections. First section is the theoretical. In this section, the bachelor thesis determines major signs of the political philosophies which are used to create a coding system for a content analysis. Due to close ties with the market anarchism, transhumanism and cryptoanarchy the four political philosophies are chosen. These philosophies are primarily Rothbardian anarchocapitalism and left-wing market anarchism. Secondly, libertarian transhumanism and democratic transhumanism is also presented in this section.

The second part contains the content analysis of the information that are published by the Paralelní polis. These materials consists of three categories. First category is the analysis of group's institution descriptions and major opinions, second is made out of their created concepts and activity programmes. In this category a special attention is paid to the program called Anarchocapitalism. In this program the thesis tries to find out if the represented ideas are truly anarchocapitlist or if the influence of other political philosophy is also noticeable. Third category is represented by articles published by the Paralelní polis group.

In the thesis, the content analysis revealed that group of Paralelní polis is mostly closest to anarchocapitalism. But we can also spot the influence of ideas represented in left-wing market anarchism and libertarian transhumanism as well. However, during the analysis, the correlation which could confirm influence of democratic transhumanism was not found in the significant number.

Přílohy

Příloha 1

Struktura kódování obsahové analýzy

1. Anarchokapitalismus

Jedinec

- materiálně maximalizující |součet: 1
- rozdílné schopnosti |součet: 1
- altruistický |součet: 2

Společnost a trh

- princip neagrese |součet: 2
- princip sebe-vlastnění |součet: 2
- přirozenost hierarchie |součet: 2
- přirozená infrastruktura |součet: 1
- pozitivní vnímání kapitalismu |součet: 2
- trh doplňující neagresi |součet: 1
- přirozenost měny |součet: 3

Vztah ke státu

- narušitel sebe-vlastnictví |součet: 2
- narušitel trhu |součet: 5
- nepotřeba centrální měny |součet: 2

Celkem: |součet: 26

2. Levicový tržní anarchismus

Jedinec

- materiálně rovný |součet: 0
- post-materiálně (kvalitativně) maximalizující |součet: 1

- altruistický |součet: 2

Společnost a trh

- nepřírozenost hierarchie |součet: 0
- nepřírozenost infrastruktury |součet: 0
- osvobozený trh |součet: 0
- mutualistické organizace |součet: 0
- přímá směna |součet: 0
- kritika kapitalismu |součet: 0

Vztah ke státu

- reprodukující hierarchii |součet: 4
- udržování velkých korporací |součet: 0
- vykořisťování |součet: 5
- měna je nástroj útlaku |součet: 1

Celkem |součet: 13

3. Libertariánský transhumanismus

- technologický rozvoj |součet: 7
- postčlověk |součet: 0
- kritika bio-konzervatismu |součet: 0
- tranzice |součet: 1
- pozitivní vnímání kapitalismu |součet: 1
- nedůvěra vůči státu |součet: 10
- individualismus |součet: 4

Celkem |součet: 13

4. Demokratický transhumanismus

- technologický rozvoj |součet: 7
- postčlověk |součet: 0
- kritika bio-konzervatismu |součet: 0
- tranzice |součet: 1
- existence demokratického státu |součet: 0

- přerozdělování technologií |součet: 0
- ochrana před destrukcí |součet: 0
- nedůvěra vůči volnému trhu |součet: 0

Celkem

|součet: 8

*Zdroj: zpracováno autorem